

<<HET BRUUJSEL>>

VOGELWACHT UDEN E.O.

WAT DOET VOGELWACHT UDEN?

Vogelwacht Uden e.o. (en omgeving) is een zelfstandige vereniging die zich actief inzet voor alle, in de vrije natuur, levende vogels. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- Directe bescherming van vogels en hun biotoop.
- Het behouden en creëren van nestgelegenheid voor vogels.
- Belangstelling kweken voor vogels bij een groot publiek.
- Deelname aan landelijke en provinciale activiteiten m.b.t. vogelstudie en inventarisatie.

Om de doelstellingen te realiseren worden tal van activiteiten georganiseerd, waaronder:

- Publiekswandelingen zowel in het Udense Maashorstgebied als de omliggende dorpen.
- Excursies naar waardevolle natuurgebieden in Nederland en ook daarbuiten.
- Film- en dia-avonden in het eigen clubgebouw, de Groenhoeve.
- Vogelcursussen voor leden en niet-leden.
- Houden van lezingen voor scholen, verenigingen en instanties.
- Geven van voorlichting op tentoonstellingen en open zondagen.
- Verzorgen van publicaties in diverse media en tijdschriften.

Naast de hierboven genoemde educatieve middelen verleent Vogelwacht Uden ook daadwerkelijke hulp aan de vogels door middel van:

- Het plaatsen en onderhouden van nestkasten (zang-, stootvogels en uilen).
- Herstel en beheer van kleinschalige natuurgebieden in Uden en omgeving.
- Beheer en onderhoud van de kunstmatige oeverwaluwenwand op het Hemelrijk.
- Het plaatsen van nestbeschermers voor weidevogels.
- Wintervoeding aan vogels in nood (in geval van strenge en langdurige vorst).

Andere activiteiten van de Vogelwacht zijn:

- Het inventariseren van diverse (broed)vogelsoorten in het Maashorstgebied.
- Het opstellen van beleidsplannen en aanbevelingen ten aanzien van Gemeentes en Overheden om zodoende voor de belangen van de natuur en in het bijzonder de vogels op te komen.
- Ten behoeve van Vogelwacht Uden, I.V.N.-Uden en de Kinderboerderij het exploiteren en onderhouden van het gezamenlijke onderkomen, de Groenhoeve.
- Het plaatsen van schuil- en observatiehutten.
- In samenwerking met het I.V.N.-Uden het actief deelnemen aan de Jeugdnatuurgroep en het Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (V.L.U.).
- Het samenstellen en uitgeven van een eigen verenigingsblad "Het Bruujssel".

Vogelwacht Uden werkt samen met provinciale en landelijke organisaties op het gebied van:

- Inventarisaties, waaronder het Broedvogel Monitoring Project (B.M.P.), wintervogeltellingen en de Vogeltrek-teldag in de Maashorst.
- Het ringen en registreren van o.a. stootvogels, kerkuilen en zangvogels.
- Controle op de naleving van de (nieuwe) Vogelwet.

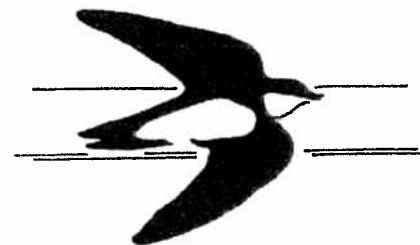
Wilt u actief meedoen of een financiële bijdrage geven?

- De jaarcontributie bedraagt € 14,00 (f 30,85) per persoon.
- Gezinsleden betalen € 6,00 (f 13,22).
- Het éénmalig inschrijfgeld bedraagt € 2,50 (f 5,51).
- Per adres ontvangt men ieder kwartaal "Het Bruujssel".

Voor inlichtingen en lidmaatschap:

- Secretariaat: Liesbeth Verkaar, Oliemolenstraat 53 - 5402 LH UDEN.
- Telefoon: 0413-265397 of E-mail: verkaar33@zonnet.nl

VOGELWACHT UDEN E.O.

- Voorzitter** : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel.: 0413-269804
- Secretaris** : Liesbeth Verkaar
Oliemolenstraat 53, Uden
Tel.: 0413-265397
- Penningmeester** : Anita van den Acker
Raam 523, Uden
Tel.: 0413-253151
- Bestuursleden** : Peter van de Braak, Marc Poulussen, vacature
- Bankrelatie** : ABN-AMRO Uden, rekeningnummer: 60.99.68.254

“HET BRUUIJSEL” - nummer 2 - 2002

- Redactieleden** : Margreet Hoefnagels, Anita van den Acker, Jan-Willem Hermans,
John Hermans, Aad van Toor, Don-Alexander van Bergen en
Peter Noy.
- Typewerk** : Anita van den Acker Marieke Noy
Raam 523, Uden Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-253151 Tel.: 0413-251691
E-mail: A.v.d.Acker@boschmedicentrum.nl
- Eindredactie + Kopij** : Peter Noy
Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-251691
E-mail: pknoy@hetnet.nl
- Drukwerk** : Theo Thijssen en Wim Hoefs
- Verspreiding** : Sandra van de Burgt en Annelies Timmerman

“HET BRUUIJSEL” verschijnt 4x per jaar in een oplage van 160 exemplaren

- Clubgebouw** : De Groenhoeve
Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij)
Tel.: 0413-250047
- Website Vogelwacht** : <http://home.hetnet.nl/~vogelwacht-uden/index.html>

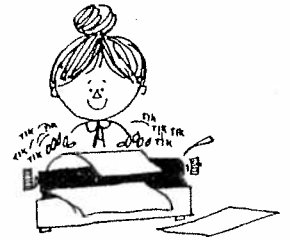
We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar toestemming voor hebben gegeven.
Men dient dan wel het Bruuijsel als bron te vermelden.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	Redactie	02
Mededelingen Redactie	Margreet Hoefnagels	03
Van de Bestuurstafel	Liesbeth Verkaar	04
Verrassing	Jan-Willem Hermans	06
Vogelwacht Uden goes Extremadura	Excursiegroep	07
Veldleeuwerik een spion?	Adrie Nijssen	23
Vogel onder de Loep... de Merel	Pedro van den Acker	24
Vogels filmen in je eigen tuin	Jolanda Rutten	26
Voorjaarsexcursie Texel 2002	Peter Noy	27
Texel, donderdag 09 mei	Lies Schoenmakers	28
Texel, vrijdag 10 mei	Liesbeth Verkaar	29
Texel, zaterdag 11 mei	Tonny Vlamings	30
Texel, zondag 12 mei	Egbert Arts	31
Vogelwaarnemingen Texel 2002	John Hermans	33
Stootvogels in Brabant	Piet van der Voort	34
Bijzondere Waarnemingen	Peter van de Braak	36
Zinloos geweld in de polder	Joop Bergsma	38
Voorjaarstrek bij Breskens	Leo Ballering	40
Maandagavondwandeling door de Tongelaar	Ingrid van Ginneken	41
Wetenschappelijk... ..	Don-Alexander van Bergen	42
Een topdag in de Maashorst	Jan Verhoeven	43
Avondwandeling Herperduin	Jos van Hezewijk	44
Oeverzwaluwenwand op Hemelrijk	Peter Noy	45
Vogelwacht – Winkel	Aad van Toor	46
Advertenties	Bestuur	47

Mededelingen Redactie

De merel verdedigt zijn nest tegen indringers, de heggemus broedt tussen de planken van de schutting en de mus weet niet in welke bochten hij zich moet wringen om zijn nest niet te verraden. Het is druk in de tuin. Vogelouders vliegen af en aan met allerlei voer in hun snavel. Het is geen onverdeeld genoegen om buiten te zitten, want er is er altijd wel eentje die vindt dat ik hem in de weg zit. Luid gillend vliegt hij dan rakelings langs mijn hoofd. Maar ik laat me niet zomaar verjagen en na een poosje lijken ze zich er bij neer te leggen dat er een vreemd, maar niet vijandig element bijgekomen is. Vooral als ik rustig zit te lezen, bijvoorbeeld in het Bruujssel. Hoogste tijd om aan een nieuw nummer te beginnen.

Deze keer worden de vakantiekriebels wel heel erg opgewekt. Want we hebben twee prachtige excursies die door een groot aantal deelnemers worden verslagen. Zo is een groep van twaalf enthousiastelingen naar de Spaanse Extremadura geweest. Ze lopen over van de geweldige indrukken en de fantastische, prachtige vogels die ze gezien hebben. Want ja, twintig baltsende grote trappen kom je hier niet zo gauw tegen. Hun verhalen beslaan dan ook een groot deel van dit nummer. Een andere excursie die geweldig goed geslaagd is was de voorjaarsexcursie naar Texel. Dichterbij en in een tijd dat veel mensen vrij waren, dus een grote groep van 25 mensen. Waarvan de jongste 2 jaar en de oudste 67 is. Vier mensen, te weten: Lies Schoenmakers, Liesbeth Verkaar, Tonny Vlamings en Egbert Arts vertellen over de leuke tijd en de 124 soorten die ze daar gespot hebben.

Nog iemand die een fantastische ervaring had: Jan Verhoeven. Hij is daarvoor niet ver gegaan, gewoon op 21 april vroeg opgestaan en de Maashorst ingetrokken. Maar liefst 78 verschillende soorten verder is hij moe maar voldaan weer naar huis gegaan... Nog twee verhalen van mooie gebieden in Nederland. Leo Ballering is ook een keer vroeg opgestaan en hij zette de kop naar de telpost in Breskens. Daar aan de zee kant kom je natuurlijk allerlei aparte soorten tegen. Ook Joop Bergsma is op pad geweest. En wel naar het Wormer- en Jisperveld in Noord-Holland. De andere kant van Nederland heeft ook veel moois te bieden. Er zijn ook mensen die het mooie lenteweek benutten om eens in de boeken te duiken. Zo vond Adri Nijssen er een mooie fabel in over de spionnentaak van de veldleeuwerik en maakte Piet van der Voort een vergelijking tussen de aantallen stootvogels in het Brabantse en hier in Uden. Soms heel verrassend. Jolanda Rutten vertelt hoe je vogels in je eigen tuin het beste kunt filmen en nog op de valreep is het verslag van Ingrid Ginneken binnengekomen over de drukbezochte maandagavondwandeling in de Tongelaar en Jos van Hezewijk geeft zijn kijk op de avondwandeling in het Herperduin, onder leiding van gids Wim Gremmen. Natuurlijk zijn er ook de vaste rubrieken, ook al hebben we er in gesneden om recht te doen aan de verhalen van de excursiegangers. Allereerst deelt Liesbeth Verkaar mee wat er van de bestuurstafel komt. Pedro van den Acker neemt uitvoerig de merel onder de loep terwijl Peter van de Braak weer een overzicht heeft van de bijzondere waarnemingen van de afgelopen periode. Don-Alexander van Bergen kijkt op een wetenschappelijke manier naar onze vogelwereld en tot slot heeft Aad van Toor wat aanpassingen gedaan aan zijn Vogelwachtwinkel. Bekijk het en ga dan eens bij hem langs.

Alle andere verhalen zijn even op de plank gelegd, maar worden niet vergeten. Wij wensen jullie een mooie vogelzomer, met veel goed weer en prachtige waarnemingen. En zo als altijd stellen wij jullie de vraag: heb je iets moois, vreemds, ontroerends of grappigs meegemaakt pak je pen of computer en laat ons ervan meegenieten. De e-mail-/brievenbus staat altijd open!

Namens de Redactie,
Margreet Hoefnagels

Van de Bestuurstafel...

Nieuwe leden

De Vogelwacht blijft maar groeien, verschillende nieuwe leden hebben zich opgegeven, te weten Emmy Veeger en Jan Stickers uit Zeeland, Miep Vergoossen uit Veghel, Will van de Crommert uit Nistelrode en Richard Bosveld uit Uden. Ook hebben zich enkele gezinsleden aangemeld, namelijk Els van de Berg uit Vorstenbosch, Lamber Mickers en Joke van de Boogaard uit Uden. Alle nieuwe leden en gezinsleden van harte welkom bij onze club en heel veel plezier met het vogelen. Informeer eens bij één van de werkgroepen. De meeste kunnen nog heel goed mensen gebruiken die mee willen helpen de vogels te beschermen. Achter in dit Bruuijsel staan de werkgroepen met hun coördinatoren vermeld. Eén telefoontje is genoeg om informatie te krijgen over de werkgroep van jouw interesse.

Overleden

We kregen het bericht dat de vrouw van Wim Hoefs, Mia Hoefs-Jetten op 8 mei 2002 op 71-jarige leeftijd plotseling is overleden. Zij is op 13 mei gecremeerd. Wij wensen Wim en zijn familie heel veel sterkte in deze moeilijke tijd.

Geboren

Dood en leven liggen heel dicht bij elkaar. We kregen een kaart van Alexander Vesters dat zijn vrouw bevallen is van een gezonde zoon. Jasper Hendricus Petrus (roepnaam Jasper) is geboren op 15 mei 2002. Wat zullen Alexander en Marion trots zijn. Van harte gefeliciteerd!

Vogelcursus 2002

Verschillende van de nieuw aangemelde leden hebben de cursus gedaan. De cursus is blijkbare de aanzet geweest tot meer vogelen. Hij was dit jaar nog beter opgezet dan andere jaren. Dit kwam onder andere door Joop Bergsma die prachtige sheets heeft laten maken en ook heel boeiend kan vertellen. Het was een leergierige en enthousiaste groep cursisten. Als je veel respons krijgt is het veel leuker les geven. Na acht lessen (we overwegen zelfs er nog een les bij te doen!) en drie excursies zit het er weer op voor dit jaar. Er zat wel een heel groot verschil tussen de tweede en laatste excursie. Bij de tweede excursie was het prachtig weer, bijna zomers. We zijn met zo'n 45 mensen in drie groepen de Maashorst ingetrokken en hebben drie tot vier uur heerlijk gevogeld. De laatste excursie was op 5 mei, helaas niets als regen en slechts zeven graden. Toch nog met 15 cursisten twee uur gewandeld. Het viel toch nog mee wat we zagen en hoorden. Zelfs de boomleeuwrik zong volop, terwijl je toch denkt dat die alleen bij mooi weer zingt. Voor de cursus van volgend jaar hebben zich nu al bijna veertig mensen opgegeven! We hebben na afloop de cursus geëvalueerd met drie cursisten. Weer veel van opgestoken.

Voorjaarsexcursie naar Texel

Geweldig, dat is het eerste woord wat in me opkomt wanneer ik terugdenk aan Texel. Wat een prachtig eiland en wat veel verschillende soorten vogels. Ik heb zelfs al geluiden gehoord dat Texel opgenomen wordt in de najaarsexcursies, terwijl er vaak gezegd werd dat Texel te groot is en je dan niet genoeg het "eilandgevoel" hebt. Het hoogtepunt vond ik het jagen van de velduil in de duinen, precies in de zon. Daar heb ik met verbazing naar staan kijken. De groep was zeer gevarieerd dit jaar, van jong tot oud. Voor het eerst ging kleine Tom van den Acker mee en het ging uitstekend. Volgens mij heeft de familie Van den Acker zich ook erg goed vermaakt. Peter Noy had alles weer tot in de puntjes verzorgd. Hij heeft er dan ook weer vele vrije uurtjes in gestopt om alles in goede banen te leiden. Zelf zegt hij dat een goede voorbereiding belangrijk is, zodat hij op het eiland zo min mogelijk meer hoeft te regelen en alleen maar hoeft te genieten. Hartelijk dank Peter, het was weer fantastisch! Elders in dit blad lees je meer over de voorjaarsexcursie.

Jeugdnatuurgroep

Met de maandagenda van juni hebben jullie kunnen lezen dat de Vogelwacht geen deel meer uitmaakt van de Jeugdnatuurgroep Uden. Wij willen alleen met deze groep meedraaien als we gelijkwaardige partners zijn met het IVN-Uden. Sommige mensen van het IVN. konden zich hier niet in vinden, met gevolg dat we uit de groep gestapt zijn. Erg sneu voor Peter van de Braak, want die heeft veel tijd en energie in deze groep gestopt. Het zou leuk zijn om met een jeugdvogelwacht te starten en Peter wil zich hier voor inzetten, maar onder voorwaarde dat er meer leiding komt vanuit onze club. Zijn er leden die het leuk vinden om met jeugd (ongeveer 8 tot 12 jaar) te gaan vogelen (bijvoorbeeld eenmaal per maand). Laat het Peter van de Braak weten, hij zal er blij mee zijn. Telefoon: 0413 - 253586.

Oeverwaluwenwand op Hemelrijk

Tijdens de maandagavondwandeling op Hemelrijk, zagen we dat de hut bij de oeverwaluwenwand er erg verwaarloosd bijstond. Na afloop op de koffie bij Ton Derks hebben enkele mensen zich aangemeld om wat mee te helpen de boel op te knappen. Op 15 mei heeft Marc Poulussen samen met wat "vrouwkracht" flink gesnoeid. De aanloopplank is voorzien van gaas, omdat die erg glad was. Je kunt nu vanuit de hut weer de oeverwaluwenwand zien. We zagen enkele oeverwaluwen vliegen, dus nu maar hopen dat ze in onze wand gaan broeden.

Vogelwacht Uden wint prijs

Tijdens de bestuursvergadering van februari meldde Anita dat we ons aan konden melden om elektronisch te betalen. Dit is een service van de ABN-AMRO bank, officenet geheten. Bij aanmelding konden we meedoen met een prijsvraag. Jan-Willem gooit spontaan de volgende zin eruit: "wij gaan nu elektronisch betalen, omdat anders het geld van onze Vogelwacht de deur uitvliegt". Wat schetst onze verbazing..... hebben we gewonnen! Twee bedrijven en een vereniging krijgen een prijs en die vereniging zijn wij. Op 28 mei jl. is de prijsuitreiking geweest in de Groenhoeve. We hebben er een leuk geldbedrag aan overgehouden. Altijd welkom!

Beheerder Maashorst

Jan-Willem en Willem Peters zijn aan het proberen de politiek te bewegen om één beheerder aan te stellen in de Maashorst. Ze schrijven hiervoor de gemeentes Bernheze, Landerd, Oss en Uden aan. Het zou veel beter zijn voor de Maashorst als Staatsbosbeheer de hele Maashorst zou beheren, zodat het beleid op één lijn zit.

Winkel Vogelbescherming

De winkel van de Vogelbescherming laat weten dat voortaan alleen artikelen tegen contante betaling kunnen worden meegenomen. Dus niet meer op rekening. Ook de speciale kortingsregeling is vervallen.

Stichting de Groenhoeve

In 2003 komt er een kleine huurverhoging. Alle consumpties kosten voortaan 50 Eurocent. Sjef Klören stopt met zijn werkzaamheden in de Groenhoeve. De Stichting is op zoek naar een klusjesman/-vrouw. Wie heeft er wat vrije tijd over om af en toe wat hand- en spandiensten te verrichten in en rond ons verenigingsgebouw? Bel voor informatie met Sjef, telefoon: 0413 - 264326.

Namens het Bestuur,
Liesbeth Verkaar

Verrassing...

Een paar weken geleden thuis komend van mijn werk, moest ik met spoed onze penningmeester Anita van den Acker bellen. Wat zou dat kunnen zijn? Het eerste wat Anita vroeg of ik op 28 mei om 15.00 uur in de Groenhoeve kon zijn. Al snel werd de reden verteld. We hebben een prijs gewonnen. ABN-AMRO is het telebankieren aan het promoten en hadden een prijsvraag uitgeschreven. Er moest een slogan bedacht worden. In de bestuursvergadering hebben we snel dit punt afgehandeld. Anita heeft de bescheiden op de bus gedaan. Onze verbazing was dan ook groot dat we als prijswinnaar uit de bus gekomen zijn. De winnende slogan was *"ik ga nu elektronisch bankieren omdat anders het geld van onze Vogelwacht de deur uitvliegt."* De prijs zou feestelijk op bovengenoemde datum aan ons overhandigd worden. We hoefden niets te regelen, alleen de ruimte.

Een aantal bestuursleden kon gelukkig ook tijd vrij maken op deze middag en waren dan ook in spanning wat er gebeuren zou. De ABN-AMRO heeft gezorgd voor een geweldige show. In hun kielzog hadden ze twee lakeien meegenomen die op feestelijke en ludieke wijze ons de prijs overhandigden. De prijs, bestaande uit een geldbedrag van € 2.250,- werd ons symbolisch aangeboden en nog extra bezegeld door een waar kanonschot. Het kanon werd uiteraard bediend door de twee lakeien al had Anita de eer om het lont te ontsteken. Hierna werd een groepsfoto gemaakt en middels champagne en gebak getoost op onze vereniging en de ABN-AMRO.

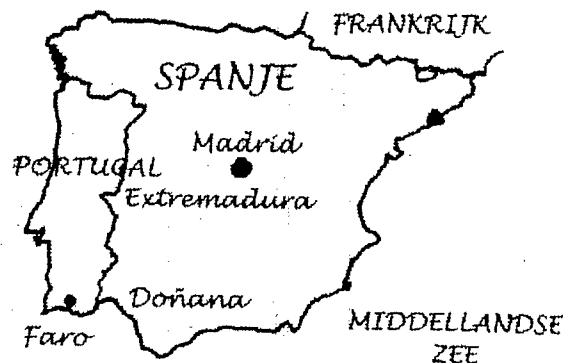
Kortom een zeer geslaagde middag. Voor ons blijft nu de vraag wat te doen met dit geld. Het is niet de bedoeling dat dit bedrag zo in de clubkas komt. Het geld moet aan iets besteed worden. Indien er leden zijn die suggesties hebben horen wij dit graag. Neem contact op met een van de bestuursleden. We zullen in een ledenvergadering bespreken hoe we dit geld het beste kunnen benutten.

Jan-Willem Hermans

Vogelwacht Uden goes Extremadura

Vogelreisimpressie van 6 april tot en met 14 april 2002

Van 6 april 2002 tot en met 14 april 2002 namen de volgende twaalf personen deel aan de excursie naar de Extremadura georganiseerd door Vogelwacht Uden:

Don Alexander van Bergen, Joop Bergsma, Truus Bergsma, Peter van de Braak, Sandra van de Burgt, John Hermans, Jan-Willem Hermans, Maria van de Heuvel, Henry van de Heuvel, Chris van Lieshout, Annie van Lieshout en Annelies Timmerman.

Voordat we een verslag van dag tot dag beschrijven hier eerst wat achtergrondinformatie;

Over Spanje

Spanje is ongeveer veertien keer zo groot als Nederland en er wonen 39 miljoen mensen. Het Iberisch schiereiland (Spanje en Portugal) wordt van de rest van Europa gescheiden door de Pyreneeën, die van Spanje een volledig geïsoleerd subcontinent maakt. Door deze isolatie heeft zich een karakteristieke flora en fauna ontwikkeld met een aantal soorten die nergens anders voorkomen als pardel lynx, Spaanse keizerarend, zwarte tapuit, Thekla leeuwerik, Spaanse steenbok e.a. Het hart van Spanje is een *hoogvlakte*, meseta genaamd. Dit gebied wordt omringd en doorsneden door bergketens. De enige echte laagvlakte in Spanje is die van de Guadalquivir, die aan zijn monding de 'marismas' (moerassen) van de Coto de Donana vormt. Spanje heeft weinig grote rivieren die voldoende water bevatten voor de scheepvaart. De Guadalquivir en de Ebro zijn de belangrijkste. Madrid is een van de weinige Europese hoofdsteden die niet aan een bevaarbare rivier is gelegen! Het droge klimaat van Spanje is de oorzaak van *watergebrek*. In het hele land valt gemiddeld te weinig neerslag voor de landbouw. Overal zijn stuwmuren aangelegd om het schaarse water, dat in herfst en winter naar beneden komt, vast te houden. De lange hete zomers zijn berucht. In delen van Andalucia regent het soms meerdere jaren niet (met rampzalige gevolgen voor de Coto de Donana). Ook de Extremadura is berucht: de temperatuur kan in de zomer oplopen tot 45 graden Celsius in de schaduw. In april is de temperatuur doorgaans aangenaam. Overdag is het 17 tot 25 graden Celsius.

De Extremadura

De Spaanse Extremadura is een landstreek zo groot als Zwitserland. Het bestaat uit de provincies Badajoz en Cáceres. Het is een dunbevolkt gebied: er wonen slechts één miljoen mensen. Van oudsher wordt de Extremadura als een 'extremiteit' van Spanje beschouwd. Een arme, verre en onvruchtbare uithoek van het land met weinig vooruitzicht op verbetering. Velen zochten hun heil elders en trokken weg naar Madrid, de kuststreken of naar een geheel andere 'onbekende' wereld. De Extremadura is de streek waar de conquistadores vandaan kwamen.

Als we de kaart van Zuid-Amerika voor ons nemen, zien we daar een aantal steden uit de Extremadura liggen: Guadalupe (Bolivia, Mexico), Trujillo (Peru), Cáceres (Colombia) etc. Dat wijst erop dat de conquistadores uit de Extremadura een hoofdrol hebben gespeeld bij de verovering van (Zuid) Amerika. Steden als Trujillo en Cáceres staan vol met de paleizen en villa's die ze na hun terugkomst lieten bouwen. Als we door het droge geërodeerde land met zijn schaarse vegetatie en onvruchtbare bodem rijden wordt het ons duidelijk waarom de 'extremenos' (ook nu nog) huis en haard hebben verlaten om elders een hoopgevender bestaan te zoeken.

Het landschap van de Extremadura is vrijwel volledig door de mens gevormd. Voor de Romeinse tijd was het gehele gebied bedekt met uitgestrekte, groene eikenbossen. Er waren geen steppen en savannen. Overal was bos en hierdoor was waarschijnlijk ook het klimaat anders dan nu: zachter en met veel meer neerslag. De bossen zijn vrijwel compleet verdwenen en het hout is gebruikt voor scheepsbouw, huizenbouw en als brandstof. De vruchtbare bosbodem spoelde weg en kale rotsen en vlaktes kwamen te voorschijn. De geiten en schapen zorgden ervoor dat bomen geen kans meer kregen. Op de glooiende vlaktes hebben zich voornamelijk twee typen landschappen gevormd: de vrijwel boomloze steppe en de zogenaamde 'dehesa', een eeuwenoud cultuurlandschap dat u zich het beste kunt voorstellen als een kruising tussen de Afrikaanse savanne en een boomgaard. Ook de Spaanse steppen zijn een cultuurlandschap. 'Dankzij' de vernietiging van de bossen leven er nu duizenden grote- en kleine trappen, grielen en zandhoenders! Op de hogere bergruggen, ongeschikt om als 'dehesa' in gebruik te nemen, vinden we een schaarse begroeiing van struiken en lage bomen. Het landschap van de Extremadura bestaat uit dehesa, kale rotsige vlaktes met matorral (= doornig struikgewas), steppegebieden, stuwwallen en een enkele lage bergketen.

Vogels in de Extremadura

De Extremadura is zeer rijk aan vogelsoorten. De vogelrijkdom is te verklaren door de aanwezigheid van veel geschikte en verschillende biotopen en de strategische ligging van het gebied. Bovendien is het hele gebied door de eeuwen heen nauwelijks veranderd. Deze landschapsstabiliteit heeft ervoor gezorgd dat veel soorten zich er konden vestigen en (zonder verstoord te worden) uitbreiden. De strategische, centrale ligging van het gebied, tezamen met een stabiel landschap heeft een haast bizarre avifauna opgeleverd. Uit Noordwest-Europa zijn o.a. ooievaar, ortolaan en zomertortel afkomstig. Uit Afrika afkomstig zijn waarschijnlijk o.a. de grijze wouw, kuifkoekoek, zwarte spreeuw, koereiger en slangearend. Uit Zuidoost-Europa zijn o.a. kleine torenvalk, kortteenleeuwerik, kalenderleeuwerik, kleine zilverreiger, zwarte ibis en bijeneter afkomstig. Uit Azië komt vermoedelijk de monniksgier en (waarschijnlijk) uit China de blauwe ekster.

Vale Gieren

De Extremadura is onbetwist de beste plek in Europa voor roofvogels. Niet alleen wat betreft de verscheidenheid aan soorten maar ook qua aantallen. Veel roofvogels die hier nog algemeen voorkomen zijn in andere Europese landen (bijv. in Griekenland) zeldzaam, schuw en moeilijk waar te nemen. Vijf soorten arenden (dwerg-, havik-, slange-, keizer- en steenarend) komen in redelijk gezonde populaties voor.

Drie soorten gieren zijn gemakkelijk waar te nemen: aas-, vale- en monniksgier. Nergens anders in Europa komen zoveel grijze wouwen, rode wouwen, kleine torenvalken en grauwe kiekendieven voor. En laten we de steppevogels niet vergeten. De Extremadura heeft Europa's grootste aantallen grote- en kleine trappen, grielen, grauwe kiekendieven, scharrelaars en witbuik- en zwartbuikzandhoenders. Ook verschillende soorten leeuweriken zijn karakteristieke steppevogels: veld-, thekla-, kortteen- en kalanderleeuwerik zijn algemene soorten. In Spanje treffen we ook een aantal van 'onze' karakteristieke broedvogels aan. Opvallend is dat deze soorten (bijv. sperwer, tiftjaf, merel, roodborst, koolmees, blauwborst, tapuit etc.) zich in Spanje beperken tot de oorspronkelijke (koele) bosgebieden of alleen in de bergen voorkomen

Natuurpark Monfragüe

Ons pension is gelegen in Torrejon el Rubio, aan de rand van het natuurpark Monfragüe. De kern van het natuurpark van de Extremadura is een oud kasteeltje boven op de rotsige bergrug op de plaats waar de ingedamde Taag en Tietar samenkomen. Vanaf deze plek heeft men een prachtig uitzicht over een deel van het park en de omliggende Dehesa's. Het centrum van de bergrug wordt gevormd door een steile rots: de Peñafalcón. De rots is vermaard om z'n gieren. Vale-, aas- en monniksgier komen er voor. Verder broeden er elk jaar oehoe's en zijn er regelmatig slechtvalken, steen- en Spaanse keizerarenden (6 paartjes broeden in het park) te zien, die gebruik maken van de thermiek langs de steile rotswand om moeiteloos op te stijgen. Andere karakteristieke vogels van de bergrug zijn blauwe rotslijster, zwarte tapuit en rotsmus.

Belevenissen van dag tot dag

Hierbij een impressie van een fantastisch verlopen week vogelen, waarbij het weer niet altijd "sol" was.

Zaterdag 6 april 2002 door Joop en Truus Bergsma

Om drie uur die morgen liep onze wekker af. De dag van ons vertrek naar Extremadura. Om vier uur hadden we met ons groepje afgesproken bij de Groenhoeve. Van Driel kwam net aanrijden met zijn busje. Hij zou ons naar het vliegveld brengen. Om tien over vier nog steeds geen Peter! Een misverstand. Uit de GSM klonk een angstig gepiep: Peter stond thuis op ons te wachten en was al bang dat we hem zouden vergeten. Dan maar met de bus langs zijn huis, hij is per slot van rekening ook niet de eerste de beste.

Om ongeveer zes uur arriveerden twaalf slaperige vogelaars op Brussel-Airport. Jan-Willem gelijk afrekenen met de chauffeur van de bus. Dan de gebruikelijke formaliteiten: opstellen in eindeloze rijen, inchecken, douane enz. Dan, paniek! Jan-Willem is zijn knipbeurs (portemonnee) kwijt met al zijn geld en pasjes! Gerold? In de bus laten liggen? Het zou nog de hele dag duren voordat hij antwoord kreeg op deze vraag. Bij de douane werd ik door een gezette Belg, weliswaar in een keurig 'pashokje', ongeveer compleet uitgekleeft. Het apparaat bleef maar piepen. Zo zie je maar, aan het geluid herken je de ware vogelaar. Volgende keer toch maar mee doen met een anti-piepcursus.

Eindelijk, om kwart over zeven, zaten we keurig opgevouwen in de zogenaamde foetushouding in Virgin Airlines. Don-Alexander vanwege plaatsgebrek met zijn benen in zijn nek gevouwen. Weet je ook eens hoe zo'n vogel zich in het ei voelt. Zo organiseer je dus een goedkope vlucht. Vertrek kwart voor acht, precies op tijd. Om tien uur wist de piloot een kist vol benauwde vogelaars veilig aan de grond te zetten. Madrid Airport. Eindelijk, het zonnige Spanje, olé. Het was inderdaad stralend weer, de regen kwam met bakken uit de lucht. De temperatuur viel gelukkig best mee, het vroor gelukkig net niet.

Tien graden Celsius even wennen dus. Op de luchthaven stonden twee perfecte Toyota space wagons voor ons klaar in een passende groene kleur. Om een uur of elf reden we al op de E90 richting Extremadura. Nog 250 kilometer. Het weer knapte gelukkig op en de zon liet zich regelmatig zien. Halverwege de reis onze eerste koffie- en sanitaire stop langs de E90. Surprise: een grote groep monniksgieren en vale gieren cirkelden vlak bij ons omlaag. Ze

Hop

deden zich te goed aan een restant kadaver. Grote opwinding, onze eerste BBZ (bijzondere waarneming) van deze trip. We wisten het toen nog niet, maar er zouden er nog vele volgen. Vlak bij ons spotten we in een plasje onze eerste steltkluut en een witgatje. Op de draad zat een klapster terwijl rode- en zwarte wouwen langs kwamen vliegen.

Na zo'n tweehonderd kilometer verruilden we de E90 voor een romantisch landweggetje richting Jaraicejo. Verder, naar het hart van de Extremadura. Al snel ontvouwde zich voor ons oog het typisch Spaanse dehesa landschap. We waren gelijk wakker! Verrekijkers en telescopen werden gericht. Het miegelde er namelijk van de bijzondere vogels: klapsters, blauwe eksters, hoppen, roodkopklauwieren, grauwe gorzen enz. enz. Hoog in de lucht cirkelden gieren en wouwen. Extremadura, here we come!

Al vogelend kwamen we om half vijf aan op onze eindbestemming: Torrejon el Rubio. In ons pension werden we op typisch Spaanse wijze hartelijk omhelsd door onze gastvrouw Julia met in haar kielzog haar trouwe en volumineuze echtgenoot Antonio. We installeerden ons in pension Avenide. Daar kregen we ook onze eerste koude douche. Na amper een uur vertrokken we al weer voor onze eerste tocht. Hoezo fanatiek? Ons doel: de gierenrots Monfragüe. Halverwege een korte wandeling langs de Arroyo de la Vid waar we o.a. roodborsttapuit, bijeneters en een ijsvogel scoorden. Monfragüe torent hoog en ongenaakbaar uit boven de Rio Tajo (Taag). Het is een bekende broedplaats voor tientallen vale gieren. Om de rotsen zweefden ook monniksgieren, aasgieren, raven en rotszwaluwen. John ontdekte onder aan de rots een broedende zwarte ooievaar. Daar zagen we ook de eerste blauwe rotslijster. Om negen uur schoven we vermoeid en hongerig aan de dis voor ons vier-gangen-diner. Als starter werkten we een eiersoep naar binnen die stijf stond van het zout en de eieren. Echt iets voor hongerige vogelaars dus. Het recept voor deze overheerlijke soep zal in het volgende Bruujsel in de rubriek 'culinaire hoogstandjes' worden afgedrukt. Onder het genot van een vers gezet coletje werden de streeplijsten ingevuld. Zestig soorten de eerste dag, geen slechte score dus. Na de maaltijd vielen we allemaal als een blok in slaap. Behalve Sandra, die is de hele nacht met de eiersoep in de weer geweest. Nog een dringend advies voor onze vaste Bruujsel lezers en lezeressen: Lees vooral niet verder, stop hier met het doornemen van dit reisverslag. Je bespaart je een boel verdriet en wroeging als je je realiseert wat je allemaal hebt gemist door niet aan deze excursie deel te nemen. Je bent gewaarschuwd!

Zondag 7 april 2002 door Peter van de Braak

Rond half acht wordt iedereen wakker. De dag begint goed, we zien een opkomende zon met een lichte bewolking. Omdat het ontbijt om negen uur klaar staat wordt er door enkelen nog een wandeling door het dorpje gemaakt. In de verte is de Hop al roepend te horen, terwijl de roodborsttapuiten en putters bij de woonhuizen aan het foerageren zijn. De grote gele kwikstaart laat zich voor ons appartement fraai bekijken. Het ontbijt laat zich goed smaken, diverse cakejes en geroosterd stokbrood met jam. We moeten onze Julia niet te veel afleiden met de vraag naar koffie coletche en thee. Het stokbrood begint dan toch te donker te worden. Voor onze Julia is dat geen probleem, ze zet ze gewoon op tafel! Na een half uur vertrekken we naar ons pension waar we de spullen bijeenzoeken om zo spoedig mogelijk te vertrekken. Vandaag staat Sierre de San Pedro op het programma. We vertrekken richting Cáceres, dit is een gedeeltelijk verharde weg dwars door de dehesa's. Via internet had ik een hint gekregen om na ruim vier kilometer (bij bord Tahena) rechtsaf het zandpad in te rijden. Hier heb je namelijk grote kans de Spaanse keizerarend te zien. Na enkele honderd meters rijden komen we boven op een heuvel waar we een ver uitzicht hebben. In de verte zien we inderdaad hoogspanningsmasten met in één van deze masten het nest van de Spaanse keizerarend. Op het nest zit vermoedelijk het vrouwtje te broeden, het mannetje zat een mast verderop en liet zich schitterend zien. Opvallend waren zijn lichte schouders en lichte kop.

Weer terugkomend op de weg naar Cáceres ontdekken we tussen de Spaanse mussen een paar rotsmussen. Jan-Willem wordt aangehouden door de Guardia Seville, deze sommeert om door te rijden en niet meer te stoppen op deze weg (dit is een toch een onmogelijke opgaaf voor ons vogelaars). Verderop vliegen tientallen bijeneters, wat een schitterende kleuren hebben deze vogels. We stoppen toch maar even om ze te bekijken, in de verte zien we onze vrienden van de Guardia al aankomen en besluiten toch maar om weer door te rijden. Bij de eerstvolgende zijweg zetten we de auto's aan de kant. Hier bevinden zich een aantal parasoldennen, met diverse ooievaarsnesten. Al klepperend worden we verwelkomd door deze ooievaars. De nesten worden ook bevolkt door vele Spaanse mussen, met hun opvallende roepjes. Na het bekijken van de ook nog langs vliegende dwergarend (lichte soort) vervolgen we onze weg. Na enige tijd verandert het dehesa-landschap in een open steppengebied. Hier verschijnen voor ons al diverse schitterende vogels, zoals de blonde tapuit, wel 100 kalenderleeuwreken (zwarte ondervleugels, afgetekend met witte rand) samen met wel 250 putters. Op diverse plaatsen zien we de Spaanse klapekster opvallend op de struiken zitten. Deze klapekster heeft een roze buik in tegenstelling tot "onze" noordelijke soort die een witte buik heeft.

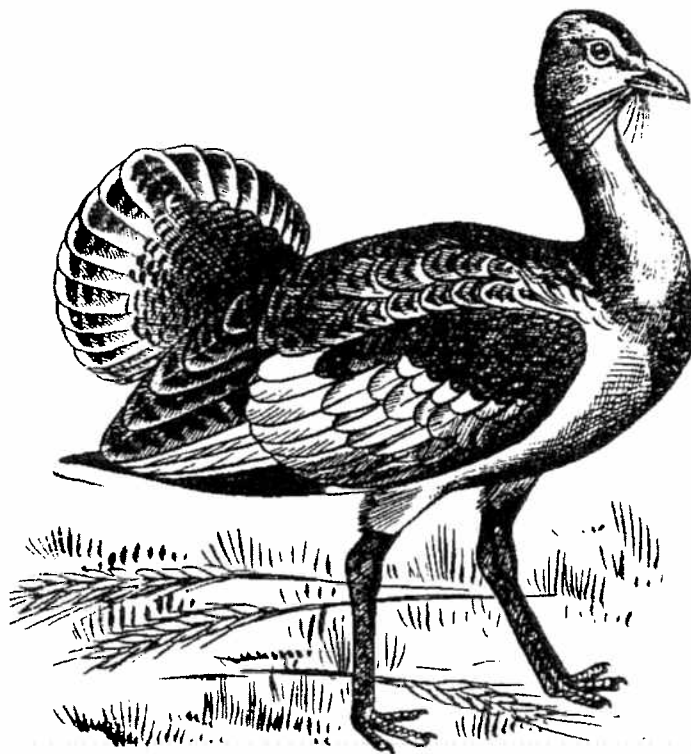

Bijeneter

Net voor de afslag Santiago del Campo zien we onze eerste grote trap langs vliegend. Deze forse vogel (35 kilo) is toch een goede vlieger. Helaas begint het te regenen wat ons zicht toch wat belemmert. Bij de brug over de Rio Almonte besluiten we om toch maar in de auto een kop koffie te nemen. De gierzwaluwen, maar ook alpengierzwaluwen blijven ondanks de regen toch nog rondvliegen. Na de koffiebreek rijden we de stad Cáceres binnen, midden in deze stad zien we diverse ooievaars, maar ook enkele kleine torenvalken vliegen. We vervolgen onze route richting Portugal (N521), bij een treinstation besluiten we een eindje te gaan lopen. Het treinstation met de naam Estacion de Herra is al enige tijd verlaten en zoals vele oudere gebouwtjes hier ook vervallen. Vele vogels maken hier dankbaar gebruik van, in het gebouwtje zitten vele boerenzwaluwnesten. Naast het oude station staat een grote watertank die vroeger gebruikt werd om de stoomtreinen van water te voorzien.

Een kerkuil schrikt op als we een kijkje nemen in deze silo. Deze lichte soort kerkuil zien we verdwijnen in het kurkeikenbosje aan de overkant. Nadat het weer begint te regenen stappen we weer in de auto en rijden richting de Sierra de San Pedro. De omgeving hier is schitterend, vele vergezichten, oude bruggetjes, waaronder de waterschildpadden op de stenen zitten te zonnen. Helaas zijn ze erg schuw voor onze camera's. Opvallend zijn de vele roofvogels die we onderweg zien, o.a. dwergarend, slangenarend, en natuurlijk de vale- en monniksgier. Bij een oude Romeinse brug stoppen we om vervolgens een eind te gaan wandelen. Langs de oever van dit riviertje (Rio Zavatón) zien we een opvliegende watersnip, in de verte vliegt ook nog een zwarte ooievaar op. Diverse leden blijven stenen draaien om slangen en hagedissen te vinden, maar als Henry ook maar eens een steen omdraait zien we een grote duizendpoot (10 centimeter lang). Hij heeft er toch oog voor! Na de wandeling gaan het meegenomen brood er wel in. De route gaat vervolgens van Aliseda richting Badajoz, vervolgens weer terug naar Cáceres. Bij een klein bruggetje stoppen we om de waterschildpadden te fotograferen, maar helaas ook hier willen ze niet op de foto en duiken vrij snel weer het water in. In een boom die wat verderop langs de waterkant stond, zien we een zwarte wouw zitten. Een tweede wouw kwam aanvliegen en die "wouw" wel wat, de paring duurde niet zo lang!! Rond half negen kwamen we toch wel enigszins vermoeid bij het pension aan. Om negen uur gingen we aan tafel. Het eten was een flinke bord paella (zijn deze kokkels nu uit de Noordzee?). Na de paella kregen we het hoofdgerecht? Boontjes met ham en gebakken vis en als toetje yoghurt met aardbeiensaus. Alles bij elkaar was wel wat veel, maar wel lekker. Na de daglijst doorgenomen te hebben gaat iedereen vermoeid maar wel voldaan naar het pension.

Voor mij was dit de eerste buitenlandse vogelreis, waarbij ik maar liefst dertig nieuwe soorten gezien heb. De negen dagen die we in Spanje hebben vertoefd zijn voor mij snel voorbij gegaan. Ik heb genoten van deze reis, het gezelschap, de omgeving en natuurlijk ook de vele soorten vogels. Voor mij is zo'n vogelreis met zo'n gezelschap voor herhaling vatbaar!!!

Grote Trap

Maandag 8 april 2002 door Don-Alexander van Bergen

Na een goed ontbijt vertrokken we rond half tien naar de Peñafalcón, die in het natuurpark Monfragüe ligt. Deze rots is beroemd om zijn vele gieren. Door de onophoudende regen zijn we daar slechts een tiental minuten gebleven. Door het slechte weer, waren er ook bijzonder weinig roofvogels in de lucht. Toch hadden we nog goed zicht op vale gieren, monniksgieren, zwarte wouwen en een zwarte ooievaar. Een eindje verder scoorden we onze eerste nachtegaal. Bij Villareal de San Carlos bezochten we een aardig museum: er stonden wat interessante opgezette vogels en zoogdieren, maar ze verdienden geen schoonheidsprijs. Een ander gedeelte gaf een voorstelling van het natuurpark, waar toch wel de monniksgier centraal in stond. Bij het vergaren van folders, werd ons door een vriendelijke medewerkster precies verteld waar wij kans hadden om een oehoe te zien. Die plek hebben wij natuurlijk meteen op de kaart genoteerd. Nadat we hier een tijdje hadden verbracht en de regen nog steeds met bakken uit de hemel viel, doken we maar een cafeetje binnen. Hier konden we ons warmen aan de koffie of thee. Sommigen kochten nog wat kaarten en speldjes van de Extremadura. Om twaalf uur besloten we toch maar weer door te rijden. We stopten bij een vogelkijkhut "La Tagadilla". Vanuit deze plek hadden we prachtig zicht op een rots met in totaal 47 vale gieren. Er vlogen vier soorten zwaluwen: boeren-, roodstuit-, huis- en rotszwaluw. Andere leuke soorten waren een ijsvogel, blauwe rotslijster en een oeverloper. We waren trouwens niet de enige vogelaars. Een twintigtal Spaanse kinderen waren ook, met een gids, aan het vogelen. Natuurlijk moest er ook even door hen door onze telescopen gegluurd worden. Nadat Jan-Willem nog bijna een rode patrijs had doodgereden, stopten we op een parkeerplaats. Na enige tijd hadden we het nest van een monniksgier in één van de bomen gevonden. Maar ja, door de regen verging het je bijna het plezier om door de telescoop deze imposante vogel te bewonderen. Een eind verder bij Portilla del Tietar was opnieuw een goede plek om Vale Gieren te bewonderen. Ook zou hier de oehoe moeten zitten, maar helaas, vandaag even niet. Leuke scores waren de cetti's zanger, grote gele kwikstaart en de hop.

Zwarte Ooievaar

Aangezien het de vorige dag wat was misgelopen met de lunch, besloten we om bij het eerstvolgende restaurant wat te gaan eten. Nou, dat hebben we geweten. In eerste instantie was het restaurant gesloten, maar ja, die Spanjaarden denken ook aan de ping-ping en konden we toch wat eten. Ironisch genoeg was het gedurende deze tijd droog! Aangezien we toch moesten wachten op onze bestelling, maakte dat niet uit: ook bij het restaurant werd er gevogeld. Prachtig zicht op appelvink, klapetekster, roodkopklauwier, tapuit, aasgier en dwergarend. Het duurde even voordat onze bestelling klaar was, want het lag allemaal nog niet zo eenvoudig. Eerst moesten er nog werknemers opgetrommeld worden en toen kwam de bestelling. Wij wilden friet en salade. Dat stond echter alleen in combinatie met vlees op de menukaart voor negen euro. "Doe het vlees er maar af, bij het pension eten we toch wel weer goed", was de algemene stemming. Dus de kosten per man zouden de rond de vijf à zes euro liggen. Oeps, was de rekening even een tegenvaller: veertien euro de man!!! Hun uit leg was eenvoudig: ze hadden gekozen voor een hele dure salade. Nou was die ook wel heerlijk, maar we voelden ons toch allemaal een beetje "gen...d".

Om kwart over vier konden we het restaurant achter ons laten liggen..... en het begon weer te regenen. Toch moest de climax van de dag nog komen. Op een parkeerplaats werd door de eerste auto een vos gesignaleerd. Tot onze verbazing was het dier helemaal niet schuw en voordat we het wisten waren we hem aan het voeren en zelfs uit de hand laten eten.

Zoiets maak je natuurlijk nooit meer mee. Er zijn in ieder geval prachtige plaatjes van dit beest geschoten. We vervolgden onze weg terug naar Torrejon, waar we voor het eten nog een wandeling maakten. Een ijsvogel, hop en aasgier werden nog waargenomen. Na het eten was er nog een avondexcursie gepland om eventueel een bosuil waar te nemen. Maar verder dan een nachtegaal en rugstreeppadden kwamen we niet. Het was heel jammer van het weer, want voor de rest was het een schitterende dag. De vraag is zoals elke avond: mañana sol?

Dinsdag 9 april 2002 door Sandra van de Burgt

Een eerste blik uit het slaapkamerraam laat zien dat het vandaag weer bewolkt zal blijven. Een waterig zonnetje doet z'n best er doorheen te komen. Aan de oever van het watertje dat voor ons pension stroomt, laat een rietzanger z'n zang horen. Joop en ik zijn in een sportieve bui en trimmen voor de rest uit naar Julia, waar het café coletje al klaar staat. Onder het genot van een heerlijk geroosterde "pan" met jam wordt iedereen weer wakker. Don-Alexander komt wat later (hij was nog naar de disco geweest en kon niet goed uit bed komen). Gespreksonderwerp van deze morgen zijn de speldjes die binnenkort verschijnen van Vogelwacht Uden.

Kalanderleeuwerik

Na het ontbijt stappen we in "onze" wagens om naar Peñafalcón te rijden. Onderweg poseert een bijeneter prachtig op een draad en wij fotograferen hem gretig. Een paapje laat zich ook even zien. Op de plaats van bestemming aangekomen heeft de zon de aarde al lekker opgewarmd naar een graad of twaalf. Dat belooft wat! Verrekijkers, fototoestellen, telescopen en zelfs een filmcamera worden uit de auto's gehaald die we onder aan de parkeerplaats gezet hebben. Onderweg naar boven horen en zien we een paartje boomklevers. Een alpenkraai laat zich zien en vale gieren zweven op gelijke hoogte met ons. Boven op de toren voelen we ons even een vogel als we van het prachtige uitzicht

genieten op de Taag beneden ons. De wind blaast over ons gezicht. Er komen vale gieren onder, boven en naast ons voorbij. Wat een prachtig gevoel om deze vogels op gelijke hoogte te ontmoeten. Op de rots tegenover ons landt een zwarte ooievaar op zoek naar nestmateriaal. Een aasgier zweeft rond de top. Een dwergarend schroeft omhoog en ook wat monniksgieren laten zich meedragen op de thermiek. Dit is een prachtige plaats voor de standaardgroepsfoto. Deze wordt een etage lager genomen door Peter en Don. Hierna lopen we via de andere kant onder de door korstmoss begroeide bomen over een smal zandpaadje naar beneden. Hier ontstaat grote opwindning als een paar mensen een baardgrasmus bespeuren. Terwijl John, Jan-Willem, Peter en Joop 3,5 kilometer teruglopen om de auto's op te halen (onderweg komen ze de restanten van een gierenfeestje tegen) vliegen bij de brug, waar de rest van de groep wacht, een paar zwarte vrouwen met nestmateriaal op en neer. Ondertussen is de zon door de wolken gebroken. Het gekwetter van de huiszwaluwen bij de brug is overweldigend. In de verte schroeven ongeveer dertig gieren zich omhoog.

We gaan heerlijk picknicken bij Villareal de San Carlos, waar we ooit in de stromende regen liepen. Dit is pas genieten. Overal komen opeens vlinders vandaan. De bloemenzee voor de tafels ruikt heerlijk. In de bomen zijn putters druk in de weer en boven ons vliegen een dwergarend, rode wouw en torenvalk. Truien gaan uit om toch maar zoveel mogelijk zon op te vangen.

Na de inwendige mens verzorgd te hebben rijden we richting de stuwdam, waar we hopen de otter te zien. Onderweg zien we de blonde tapuit, vrouwtje blauwe rotslijster en een steenarend; herkenbaar aan z'n witte polsvlekken. Hier komen we in de bocht van de weg een "typical englishman" tegen, waarmee we nog wat vogelweetjes uitwisselen. Bij de stuwdam zien we een ijsvogel. Vandaag komen we ook onze eerste slang tegen. Een kleine vos (vlinder) gaat op Joop z'n broekspijp zitten en wordt meteen vereeuwigd. Hierna rijden we door naar een plek vanwaar we het nest van de monniksgier kunnen zien. We komen dezelfde Engelsman weer tegen die met een filmcamera door zijn telescoop een slangenarend filmt die een eind verderop boven op een elektriciteitsmast zit. Henry heeft dezelfde filmcamera en vanaf nu is Peter zijn telescoop dus kwijt aan Henry.

We rijden verder naar Portilla del Tietar. Onderweg komen we langs de plek waar we de vos zagen en ook dit maal vertoont hij zijn kunstjes. Bij Portilla del Tietar zitten hele families langs de weg naar de gieren te kijken. Opa en oma in de stoel met zonnepet en zonneklep, wandelstok tussen de benen. Kinderen dringen bij de telescoop om wat te zien en de verrekijker gaat van hand tot hand. Ondertussen horen we het harde hartstochtelijke gekreun van een parend vale gieren-koppeltje. Het geluid weerkaatst tegen de rotsen en klinkt tweemaal zo luid. De oehoe die een eindje verderop zit stoort zich hier niet aan. Hij zit lekker in het zonnetje terwijl er tientallen telescopen op hem gericht staan. Dat wij hem zo bijzonder vinden beseft hij niet. Met z'n gigantische klauw krabt hij wat aan z'n kop en met z'n fantastische oranje ogen knippert hij tegen het felle zonlicht. Dan draait hij z'n kop een kwartslag en droomt verder. Ook wij gaan weer verder want we willen de grijze wouw ook nog zien. We volgen de weg en komen door een idyllisch gebiedje. We stoppen op een bruggetje en zetten de motor af. Meteen horen we de sprinkhaanzanger. Een ijsvogel schiet over de weg en een bonte vliegenvanger wordt gesignaleerd. Je hoort bijna het gekreun van de gigantisch oude en kolossale kurkeiken die hier staan. De lavendel en meidoorn ruiken sterk. Een kudde schapen graast een eind verderop tussen de bomen. Zo zou de Maashorst er ook uit moeten zien. Ook hier komt een eind aan; het gebied verandert en bij een naaldbos stappen we weer uit. Dit zou het gebied van de grijze wouw moeten zijn. Al wat we zien, geen grijze wouw. Wel hangt er een walgelijke lijkenlucht. Volgens Jan-Willem komt dit van een kalverfokkerij. Nou ja, flink doorademen dan maar, des te eerder ben je er aan gewend. Het loopt tegen etenstijd en we gaan richting Torrejon el Rubio. Onderweg ziet Peter een roofvogel in de bomen die we na veel wikken en wegen een buizerd noemen.

Vanavond krijgen we van Julia en Christina een lekkere salade, daarna friet met kip en ananas als toetje (waar blijft nou toch dat ijs en de slagroom?). Toon Voets (Vogelwerkgroep Oss, Red.), laat z'n gezicht ook nog even zien. Hij zit aan de overkant te eten. Vandaag hebben we 82 verschillende vogelsoorten gezien en ons totaal komt nu op 107. Welterusten en hasta mañana. Krijgen we dan weer sol? Volgens Julia wel.

Woensdag 10 april 2002 door John Hermans

Op deze dag brachten we een bezoek aan Trujillo. Dit is een prachtig oud stadje waarvandaan de "conquistadores" (Spaanse veroveraars) Latijns-Amerika hebben veroverd. Met de zo vergaarde rijkdommen is het stadje opgebouwd maar gelukkig zijn ze vergeten om het te onderhouden. Daarom vind je er nu allerlei oude gebouwen waar ooievaars en kleine torenvalken in en op broeden. Maar daarover later meer. Eerst reden we richting Cáceres. Jammer genoeg zie je aan deze weg dat de moderne beschaving ook hier begint door te dringen.

Een paar jaar geleden (ik kom hier nu voor de vierde maal) was het nog een weg waar je niet harder kon rijden dan zo'n veertig kilometer per uur. Nu ligt er voor een groot gedeelte een geasfalteerde weg waar je wel honderd kilometer per uur kunt rijden. Jammer, zeker voor vogelaars die in deze omgeving elke twee kilometer stil staan om vogels te kijken, maar langs zo'n "snelweg" durf je dat nauwelijks meer te doen. Toch zagen wij hier langs de weg de eerste kuifkoekoek. Pas de laatste dag van ons verblijf in Extremadura zagen we er nog een. Waarschijnlijk is het nog te vroeg voor de kuifkoekoek en verblijven er veel exemplaren in Afrika. Ik kan me tenminste herinneren dat ik op eerdere tochten (later in het jaar) vele kuifkoekoeken heb gezien.

Wouw

Na een tijdje op de grote weg te hebben gereden sloegen we af naar een "finca". Dit noemen ze hier de boerderij, maar in een aantal gevallen is landhuis een beter woord. Kort voor deze finca ligt een prachtig meertje waar we stopten en waar we een wandelingetje hebben gemaakt. Het zou voor de meesten van ons een onvergetelijke ervaring worden. Al meteen zagen we enkele kleine trappen wegvliegen die we later mooi met de telescoop konden zien. Bij het meertje zagen we groenpootruiters, kleine plevieren en futen. In de lucht vloog een Spaanse keizerarend, maar deze was alleen met de telescoop goed te zien. Wel lieten zich daarna enkele dwergarenden goed zien. Dit werd nog versterkt door het mooie weer. Tijdens het kijken naar de dwergarenden zagen we ineens een grijze wouw. We hadden erop gehoopt en hem dan zien geeft toch een kick. Even later zagen we er nog een. Het is een prachtige grijze kleine wouw die niet

vlug te verwarren is met andere soorten. Van oorsprong is het een Afrikaanse soort die in Spanje de laatste tijd toeneemt. De grijze wouw houdt vooral van open landschap met verspreide bomen. Vorig jaar is de grijze wouw nog in Nederland waargenomen. Het zou fantastisch zijn om eens een keer deze vogel in de Maashorst tegen te komen maar nu gaat mijn fantasie wel erg ver.

Na dit hoogtepunt zijn we doorgereden via Monroy om zo uiteindelijk dan in Trujillo terecht te komen. Maar zo vlug ging dat weer niet want we kwamen onderweg nog van alles tegen. De weg van Monroy naar Trujillo loopt door een open, steppeachtig gebied waar je kilometers ver weg kunt kijken. In dit biotoop horen kalenderleeuweriken thuis die we dan ook al snel zagen. Plotseling moesten we met onze twee auto's remmen want er was wat te zien. Jammer genoeg heeft niet iedereen ze gezien maar er vlogen een twintigtal witbuikzandhoenders rond. Ook een typische soort van dit landschap. Je hebt zwartbuiken en witbuiken. In de vlucht zie je gemakkelijk met welke soort je te maken hebt. Het zijn dus geen kleurvariëteiten maar twee soorten. Het witbuikzandhoen is iets kleiner dan het zwartbuikzandhoen. Dichter bij Trujillo aangekomen zien we in een weiland achttien ooievaars bij elkaar. Waarschijnlijk broeden deze alle in Trujillo en zie je ze net buiten de stad rondlopen op zoek naar voedsel.

In de middag kwamen we pas in Trujillo aan. Iedereen had goede honger, het was mooi weer, vandaar dat we op een terrasje eten hebben besteld. Tijdens het eten zie je de kleine torenvalken en ooievaars af en aan vliegen. Op de kerk van Trujillo alleen al broeden minstens tien ooievaars. Later zijn we omhoog geklommen om het kasteel te bezoeken. Van hieruit heb je een schitterend overzicht over de omgeving. Het is niet voor niets dat ze in die tijd dit kasteel hier hebben gebouwd.

Jammer genoeg begon het later op de dag te regenen maar dit belette ons toch niet om, voordat we richting Torrejon gingen, de vlakte van Belén te bezoeken. Hier zagen we verschillende grote en kleine trappen, grauwe kiekendieven en grielen. Vooral de griel konden we met de telescoop fraai bewonderen. Het belangrijkste kenmerk, zijn groot oog, viel meteen weer op.

Voorbij de vlakte hadden we het als chauffeurs nog even moeilijk. Alles gaat in Spanje nog dwars door de dorpen. Zo ook in Huertas de Animas. De straten werden steeds smaller en plotseling konden we nergens meer heen. Toen zijn we maar tegen het verkeer in gaan rijden (grote hilariteit in de auto's). Dit had al snel effect en zo konden we onze weg vervolgen. Deze weg hadden we nog niet gereden en enigszins tot onze verbazing kwamen uit bij de brug over de Rio Almonte, bij een aantal van onze leden beter bekend als "de blote kontenbrug". Tijdens ons vorig verblijf in Extremadura zagen we hier een aantal personen die gekampeerd hadden en zich uitgebreid in het riviertje aan het wassen waren. Hier hebben we nog even gestopt omdat het een fraaie omgeving is. Het is niet te hopen dat ze hier ooit een brede weg gaan aanleggen. Net voor negen uur 's avonds kwamen we weer in Torrejon uit. Het avondeten was lekker waardoor we met goed gevulde maag de daglijst hebben ingevuld. Het totaal aantal vogelsoorten groeide deze dag tot 115.

Donderdag 11 april 2002 door Jan-Willem Hermans

Vandaag staat op het programma de Embalse de Arrocampo-Almaraz. Dit is een van de weinige stuwwerken met een vaste waterstand. Hierdoor groeit er nogal wat riet e.d. wat weer zorgt voor een grote vogelrijkdom. Het weer lijkt ons vandaag niet in de steek te laten, het is droog. Van Torrejon el Rubio rijden we over een prachtige weg, richting Jaraicejo. Deze weg hebben we al gehad maar dan in andere richting op de eerste dag van onze aankomst. Net voor Jaraicejo bij een schuurkerkje zien we onze eerste scharrelaar, samen met een hop. Het lichtblauwe verenkleed van deze prachtige vogel steekt af tegen de roodbruine rug; groenblauwe staart met middelste pennen. Eenmaal gezien hebbend ken je deze vogel, vergissen is onmogelijk. De vogel moet het hebben van open terrein met hier en daar een boom. In deze geweldige omgeving hoort deze soort helemaal thuis. Bij Jaraicejo nemen we even de snelweg, maar gaan bij afslag Almaraz er weer af en kan het vogelen weer beginnen. Bij een brug houden we halt en zien meteen een grijze gors en blonde tapuit. Aangekomen bij de Embalse drinken we eerst een kopje koffie. Er ontstaan twee groepjes. Een groep gaat rechts om de plas heen de andere groep links. Van heel dicht bij zien we de purperkoet, een grote blauwachtige koet. Veel kleiner maar net zo opvallend is de graszanger. We zien zijn op de veldleeuwrik gelijkende baltsvlucht volop en horen het typische ritmisch herhaald *dzip*-geluid. Via het internet hadden we te horen gekregen dat net voor Saucedilla in de buurt van de watertoren een leuk plasje lag, waar veel te horen en te zien was. Een goede tip. We komen aan en horen gelijk de harde krassende karekiet-zang van de grote karekiet. Wat heeft dit plasje nu wat wij in Nederland missen? De grote karekiet is bij ons zeldzaam. In het riet zien we ook sint helenafazantjes en rietzangers. Aan de voet van het plasje hebben we ons middageten genuttigd. Ondertussen kwam een havikarend overvliegen, deze soort hadden we nog niet gezien en kon weer aan de lijst toegevoegd worden. Wat verder te doen? We besloten om het gebied bij Belén wat we gisteren in de regen gezien hadden, nu bij zon te bezoeken. Via de snelweg terug richting Trujillo en de afslag nemend naar Torrecilas de la Tiesa.

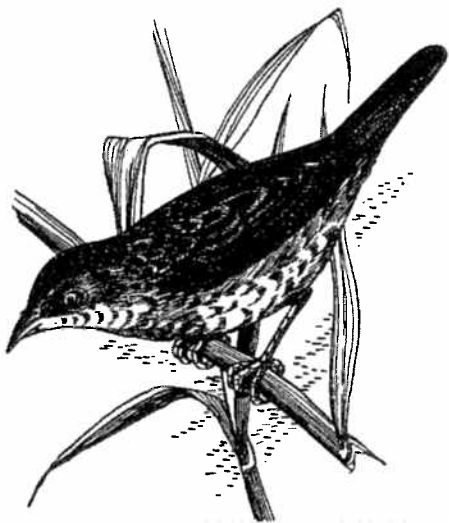

Sch arrelaar

Hier rijden we weer door de onmetelijke vlakte, richting Belén. Ideaal voor veel vogels. We zien veel steenuiltjes, grauwe kiekendieven en kalenderleeuweriken. Maar nog geen grote trappen. Ook linksaf een zandpad in bracht ons geen trappen. Dan maar rechtsaf proberen. En jawel, voor we het goed en wel beseffen staan we naar 22 baltsende grote trappen te kijken. Wat een fantastische ervaring!! De zwaarste vogel van Europa, het mannetje is dubbel zo groot als het vrouwtje en kan een gewicht van achttien kilo bereiken. Bij de balts keren de mannetjes de binnenste veren naar buiten en vormen zo een grote bal veren. Prachtig om te zien. In de Extremadura zit vijftien procent van de wereldpopulatie. In Spanje zijn nog circa 13.500 tot 14.000 grote trappen. In Europa wordt hun aantal geschat op 25.000 tot 30.000 exemplaren. De vogel broedt op de grond en heeft normaal twee eieren. Ze eten insecten en planten die ze in deze uitgestrekte rustige grasvelden vinden. De vogels zijn gevoelig voor verstoring. Ze vertonen niet echt trekgedrag, wel is het zo dat de Oost-Europese vogels bij extreme kou daar richting het westen trekken en dan zelfs in Nederland terechtkomen. Vijftien jaar geleden is zo'n exemplaar in de Maashorst (aan Zeelandse zijde) te bewonderen geweest. Na dit spektakel zijn we weer naar ons pension gereden. We waren iets vroeger dan normaal, zodat een aantal van ons besloot nog even bij het kleine stuwmeer in Torrejon te kijken of we toch de moorse nachtzwaluw konden horen. Deze hebben we wederom niet gehoord, maar wel liet onze eerste kleine zwartkop zich zien. We spraken af om de thuisblijvers nog even niet in te lichten over deze nieuwe soort. Na het eten bij het invullen van de soortenlijst werd dit uiteraard wel even fijntjes verteld. De "oogst" van vandaag bedroeg maar liefst 85 soorten.

Vrijdag 12 april 2002 door Maria en Henry van de Heuvel

We beginnen met een droge, doch koude winderige dag (tien graden). Na ons uitgebreide ontbijt van geroosterd brood met jam en koekjes en koffie "con-letje", gaan we ons voorbereiden op een bezoek aan het natuurpark Cornalvo. Na een uurtje rijden en een hele serie koereigers gezien te hebben, zijn de kleinere vogels aan de beurt in een mooi heideachtig gebied met bomen en struiken waar als hoogtepunt de helenafazantjes dichtbij te zien waren en de kwartel te horen was. Ook de zwarte mees, zwartkop, Europese kanarie, kneu en enkele andere soorten vogels lieten zich horen of zien... Na dit gedeelte kwam een groot stuwmeer in zicht waar het echter wat betreft vogels rustig was op een enkele kluut na, dus

Sprinkhaanzanger

snel verder gereden naar het rotsachtige gebied waar we gezellig gepicknickt hadden naast een klein stroompje vol schildpadden waarna we een leuke wandeling gemaakt hadden. Hierna hebben we een bezoek gebracht aan Merida waar we naast de oude Romeinse bruggen ook enkele leuke eilandjes in de rivier ontdekten die boordevol koereigers, zilverreigers, purperkoeten e.d. zaten, maar waar als hoogtepunt, jawel de kwak duidelijk te zien was. Wel hebben we eerst de auto's dichterbij de bezienswaardigheid gezet om problemen te voorkomen. Na deze leuke ontmoeting met de kwak zijn we na wat omzwervingen en een lekker ijsje naar Caseres gereden waar we onderweg bij een grote plas de lepelaar, blauwe reiger, oeverlopers en een echte slang gezien hebben. Na wat meetwerk, filmen en foto's rijden we verder richting Torrejon el Rubio.

En wat denk je op het einde van de dag komen we drie keer de scharrelaar en diverse steenuiltjes tegen. Om klokslag negen uur rijden we Torrejon binnen. Enkele van ons hadden een te zware dag gehad, want tijdens het avondmaaltje (twee eitjes en friet) werd de ober (jongeman, 23 jaar!!) met Señorita aangesproken. Chris volgende keer vroeger naar bed! Ha, ha. We hebben vandaag 89 soorten gezien. Ter afsluiting van de dag zijn er nog enkele naar de moorse nachtzwaluw gaan luisteren, maar helaas deze is niet gehoord of gezien. Moe maar voldaan zijn we allen gaan slapen. Dit was de vrijdag van een prachtige week vogelen.

Zaterdag 13 april 2002 door Chris en Annie van Lieshout

Het is kwart over zes als ik de eerste douchegangers hoor stommelen. Vlug uit het raam kijkend zie ik verdorie weer niet al te florissant weer, miezerig en bewolkt. Toch de hoop maar erin houden, het is nog vroeg en de zon kan dus nog wel verscholen aanwezig zijn. Voor het ontbijt even de frisse ochtendgeur opsnuiven. Bij het riviertje wat dwars door het dorpje stroomt word ik geconfronteerd met een kabaalmakende hop, welke zich goed laat bewonderen. Ook een paartje putters zijn in hun beste humeur, vliegen achter elkaar aan of dat hun leven er van af hangt. Na het gebruikelijke geroosterde stokbrood met jam kan de tocht aanvangen naar de Sierra de Gredos.

Cirlgors

Als we richting Placencia rijden komen we weer door de kaalgekapte berghellingen waar eens vele Eucalyptussen stonden. Het is een troosteloos gezicht, die kale hellingen, maar het geeft ons wel mooi de kans om meerdere edelherten te zien, welke anders in de dekking van de begroeiing niet op zouden vallen. Op de verbrande resten hout zit regelmatig de Spaanse klapekster. Zo regelmatig zelfs dat onze chauffeur, daarvoor niet meer wil stoppen ("ooooh, tis mar un klapekster"). Het landschap gaat geleidelijk over in enorme aantallen kurkeiken. Een paradijs voor de roodkopklauwier, hop, blauwe ekster, Europese kanarie en vele anderen, welke we dan ook allemaal veelvuldig kunnen bekijken. De kurkeiken zijn op zich zelf al een bezienswaardigheid, de grillige vormen en de geoogste bast. De Spaanse kurkeiken die ten behoeve van de kurkproductie worden aangepland en in stand worden gehouden, hebben een enorme dikke kurkbast, welke eens in de tien jaar geoogst kan worden. Het Spaanse en het naburige Portugese land zorgen samen voor het merendeel van de wereldproductie van kurk.

We naderen het oude stadje Placencia waar de ooievaars sierlijk in grote getale boven het stadje cirkelen. Op vele oude gebouwen hebben de ooievaars een nest gebouwd. Op het kerkje hebben er zelfs vier paartjes hun domicilie gekozen en zorgen daar voor het nageslacht. We rijden langzaamaan door het dal van de Jerte naar het dorpje Navaconcejo. Het dal van de Jerte is bekend om de kersen. Op de berghellingen zijn ook overal kersenbomen te zien. Het hoogteverschil is hier duidelijk te zien in de ontwikkeling van de bloemen en het blad. Aanvankelijk staan de kersenbomen al volop in blad. Wat hoger staan dezelfde bomen nog in de bloei. En weer hoger zijn de bomen nog helemaal kaal. Hier lijkt het nog wel winter.

Inmiddels in het dorpje Navaconcejo aangekomen, worden herinneringen uit de Peel opgeroepen. De wereld heeft hier lang stilgestaan. Koeien worden verschoord (is Brabants dialect) over de autoweg (nou ja, autoweg??). In ieder geval straalt er de rust van af, en zou je wensen om nog boer te zijn. We zijn zo langzaamaan geklommen tot 1.275 meter, wat te zien is aan de begroeiing. Het wordt kaler en kaler. In dit koudere klimaat zien we prachtig een paartje grijze gorzen.

Op een elektriciteitsdraad zit plots een vogel welke ik mijn leven lang nog niet in levende lijve heb mogen aanschouwen. Niets groots of spectaculairs maar wel prachtig mooi een cirlgors. Vluchtige waarneming zou de verwarring kunnen oproepen met een geelgors. In Navacepeda is het even goed toeven bij de koffie. We zitten binnen en het is er gelukkig lekker warm. En ik maar denken dat in Spanje altijd de zon schijnt. Op de berghellingen richting Sierra de Gredos zien we enkele gemzen, welke moeiteloos over de gladde rotsen hun weg zoeken en hun kostje bij elkaar scharrelen. Boven in de bergen aangekomen, kun je geen verschil meer ontdekken tussen Spanje of de noordpool. Het is koud en het sneeuwt, en we lopen door een dikke laag sneeuw. Nu geen vogels, dan maar sneeuwballen gooien. Wel een prachtig mooi landschap. Tijdens de afdaling wil de tweede auto maar niet volgen. Later zullen wij vernemen dat deze groep tussen de kleine waterstroompjes door, de waterpieper ontdekt heeft. Wij hebben inmiddels toegegeven aan de knorrende maagjes en hebben een picknickplaatsje opgezocht. De temperatuur zorgt er voor dat er maar kort stilgezet wordt, vlug boterhammetje maken, koffie wegwerken en weer lopen. De picknickplaats ligt in de luwte van een hellingbosje wat onderdak biedt aan goudhaantje, zwarte mees, boomklever, boomkruiper en de bonte vliegenvanger. Met name de boomklever laat zich prachtig zien omdat het paartje op vrijerspad is en liefde het wint van de angst voor de vogelaars.

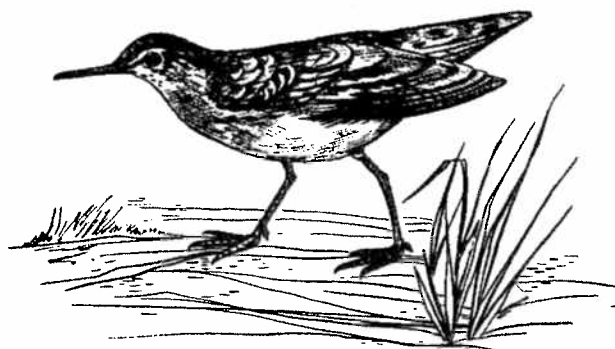
Terwijl wij onze weg vervolgen wordt onze aandacht getrokken door een slangenarend welke in het topje van de boom goed is voor een prachtige observatie. Zijn rechthoekige staartje en dikke kop zijn kenmerkend en nu goed te zien. De fotografen onder ons hebben nu een unieke kans. We zullen ongetwijfeld het resultaat nog kunnen bewonderen. Na de slangenarend hebben we weer een prachtige kans om plaatjes te schieten of om simpel te observeren. Boven op een lichtmast presenteert zich een rode wouw. Zo die hebben we ook weer!! Richting Torrejon el Rubio komen we weer langs de rots van Porte de Tita waar we nog snel even de oehoe gaan bekijken. Nee dus, vandaag laat de oehoe zich in tegenstelling tot dinsdag niet zien. Het zou te mooi zijn, maar het is het proberen waard. Het is inmiddels zo laat geworden dat we er enige haast achter moeten zetten om ons dineradres voor negen uur nog te halen. Al met al een koude maar zeer interessante dag waarbij we toch weer enkele nieuwe soorten aan het lijstje kunnen toevoegen.

Zondag 14 april 2002 door Annelies Timmerman

Half negen: de laatste keer ontbijten bij Julia, helaas, morgen geen geroosterd stokbroodje/jam, cafe con leche meer. Tijdens het ontbijt wordt er democratisch (ja, ja) gestemd over wat we op deze laatste dag nog willen gaan doen, en het wordt dus binnendoor richting Trujillo en vanaf daar dan de snelweg op naar Madrid. Na het ontbijt nog even wat brood halen voor onderweg, tassen en koffers in de auto's en om half tien zijn we weer op pad.

Al meteen is het raak, we zien vlakbij twee vechtende hoppen op een muurtje en kunnen ze zo mooi bekijken, met de kuif omhoog zitten ze elkaar achterna. Bij de afslag Tahena gaan we toch ook nog maar even naar het nest van de Spaanse Keizerarend kijken, even afscheid nemen. Het nest is wel te zien, maar van de ouders geen spoor te bekennen. Dan maar weer terug hobbelen naar de "grote" weg. Even verderop zit pa (of moe) keizerarend vlakbij op de elektriciteitsmast langs de weg en kunnen we hem (of haar) prachtig bekijken, zo dichtbij, dat is toch wel heel bijzonder en er worden dan ook de nodige foto's gemaakt. Verder rijdend zien we nog een dwergarend en uiteraard ook weer de nodige zwarte en rode wouwen worden gesignaleerd.

We besluiten om ook nog even bij het watertje kijken waar we deze week al eerder zijn geweest om nog “even” onder andere de grijze wouw te kunnen zien. Net voor we afslaan richting water horen we via het bakkie dat er grielen zijn gezien tussen de bomen, en met wat aanwijzingen vanuit de andere auto kunnen wij ze nog net zien. Terwijl iedereen naar de grielen staat te kijken, zie ik vlakbij de andere auto een vogel in de boomtop vliegen, tjeetje, zou het?, even goed kijken, yes! een kuifkoekoek, maar wel een snelle, want echt goed laat ie zich niet bestuderen, voordat we hem goed

Groenpootruiter

kunnen bekijken vliegt ie al weer verder uit het zicht, jammer, maar toch, ik had er nog geen gezien deze week. Bij het watertje zitten wat futen, enkele groenpootruiters en de kleine plevier. Als we weer terugrijden naar de weg is er toch nog een grijze wouw die een kleine nog een balts-/vliegshow weggeeft. Het belooft zo een hele mooie laatste dag te worden. Tijd om koffie te drinken hebben we nauwelijks, we drinken even een snel een bakkie bij de parasoldenners, bij de ooievaars en vele Spaanse mussen en besluiten om de lunch uit te stellen tot ergens langs de snelweg, kunnen we tot die tijd vogelen. Eenmaal tussen de bomen vandaan op de open vlakte, zien we nog vele ‘oude bekenden’, waaronder (uiteeraard) de grauwe gors die zich wederom weer vaak laat zien en horen. Plots roept Chris: **"STOP!"** en als we stilstaan vliegt hij uit de auto en dan zien wij het ook: een hele zwerm/groep zwartbuikzandhoenders! Ze vliegen heen en weer, waarschijnlijk door ons verstoord en het is maar goed ook dat ze rondvliegen, want als ze eenmaal op het land neervallen zijn ze bijna niet meer te zien. Toch weer een nieuwe soort en dat op de laatste dag! Gezien de tijd moeten we toch iets meer doorrijden, wat niet echt goed lukt, aangezien de weg meer een zandpad dan een asfaltweg is, en we steeds weer iets zien vliegen wat de aandacht trekt, zoals op korte afstand van elkaar verschillende grauwe kiekers (mannetjes en vrouwtjes). Telkens is er contact via de bakkie’s; bijeneter rechts, vale gier links etc. en zo zien we ook een bruine roofvogel laag over het land vliegen en klinkt er even later deskundig commentaar vanuit de andere auto: het zou hier gaan om een melanistische vorm van de grauwe kiekendief: bruine vogel, geen witte stuit te zien, juveniel? Of is het misschien “gewoon” een bruine kiek?.

Als we bijna bij de grote weg zijn staan er rechts op het land nog een paar grijze paaltjes, tenminste daar lijkt het in de eerste instantie op; maar... die bewegen toch niet? Jeeetje, geweldig, het zijn zo’n zes grote trappen, prachtig om dit op de valreep ook nog te zien! Eenmaal op de “grote” weg, het is inmiddels alweer over enen, is het doorrijden gelazen, Madrid is nog zo’n 250 kilometer, maar toch wordt er ook nog bij 120 km/uur gevogeld, we kunnen het niet laten. Na een lunchstop, wat later ook nog een tank-/ijsjes-stop, zijn we mooi op tijd op het vliegveld. Nadat we de auto’s hebben ingeleverd, checken we als groep in, zodat we in het vliegtuig bij elkaar komen te zitten.

De terugreis verloopt erg vlot, keurig op tijd vertrekken we en rond half negen landen we in Brussel, koffers verzamelen, bus zoeken (de chauffeur staat al te wachten, prima geregeld allemaal!) en dan op naar Uden. In de bus nemen we nog even de waarnemingen van vandaag door, waarbij het totaal aantal soorten na vandaag op 145 komt! Een aardige score zou ik zo zeggen. Om elf uur zijn we dan weer bij de Groenhoeve. Helaas het einde van een geweldige week. Peter, Jan-Willem en John bedankt voor het organiseren van deze vakantie! Volgend jaar weer?.

Waargenomen vogelsoorten Extremadura 2002

Op de eerste dag hebben we allemaal een schatting gemaakt hoeveel vogelsoorten we in totaal zouden zien. Jan-Willem dacht 146 soorten te moeten zien, het hoogst bod. Op één na hebben we de 146 gehaald. Hierbij een opsomming van de 145 soorten die we gedurende negen dagen hebben mogen bewonderen:

Aalscholver, aasgier, alpengierzwaluw, alpenkraai, appelvink, baardgrasmus, bijeneter, blauwe ekster, blauwe reiger, blauwe rotslijster, blonde tapuit, boerenzwaluw, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, boomleeuwerik, buizerd, cetti's zanger, cirlgors, dodaars, dwergarend, ekster, Europese kanarie, fazant, fitis, fuut, gaai, geelpootmeeuw, gierzwaluw, goudhaan, graspieper, grasmus, graszanger, grauwe gans, grauwe gors, grauwe kiekendief, groenpootruiter, griel, grijze gors, grijze wouw, groene specht, groenling, grote bonte specht, grote gele kwikstaart, grote karekiet, grote lijster, grote trap, havikarend, heggemus, hop, houtduif, huismus, huiszwaluw, iberische tjiftjaf, ijsvogel, kalanderleeuwerik, kauw, kerkuil, kievit, kleine plevier, kleine strandloper, kleine torenvalk, kleine trap, kleine zilvereiger, kleine zwartkop, kluut, kneu, koekoek, koereiger, koolmees, kortteenleeuwerik, kraai, krakeend, kuifkoekoek, kuifleeuwerik, kuifmees, kwak, kwartel, lepelaar, meerkoet, merel, monniksgier, nachtegaal, oehoe, oeverloper, oeverzwaluw, ooievaar, orpheusspotvogel, paap, pimpelmees, Provençaalse grasmus, purperreiger, putter, raaf, rietzanger, rode patrijs, rode wouw, roodborst, roodborsttapuit, roodkopklauwier, roodstuitzwaluw, rotsduif, rotsmus, rotszwaluw, scharrelaar, sint helenafazantje, slangenarend, snor, spaanse keizerarend, spaanse klapster, spaanse mus, sperwer, sprinkhaanzanger, staartmees, steenarend, steenuil, steltkluut, tafeleend, tapuit, thekla leeuwerik, torenvalk, tureluur, turkse tortel, vale gier, veldleeuwerik, vink, waterhoen, waterpieper, watersnip, westelijke purperkoet, wilde eend, winterkoning, witbuikzandhoen, witgat, witte kwikstaart, wouwaap, zanglijster, zwartbuikzandhoen, zwarte mees, zwarte ooievaar, zwarte roodstaart, zwarte spreeuw, zwarte wouw en zwartkop.

Zittend v.l.n.r.: Annie van Lieshout, Maria van de Heuvel, Jan-Willem Hermans, Truus Bergsma en John Hermans.

Staand v.l.n.r.: Peter van de Braak, Henry van de Heuvel, Chris van Lieshout, Joop Bergsma, Sandra van de Burgt, Annelies Timmerman en Don-Alexander van Bergen.

Veldleeuwerik een spion?

Wie in de zomer regelmatig wandelt door velden of bossen kent hem ongetwijfeld: de veldleeuwerik. Met zijn sprankelende zang en zijn toch wel speciale manier van vliegen valt hij op. Hij vliegt als een pijl omhoog. En heeft hij de juiste hoogte gevonden dan blijft hij, met fladderende vleugels, stil hangen. Hij fluit er vrolijk op los. Het lijkt wel of hij een heel verhaal aan het vertellen is. En dat is ook zo verhaalt de nu volgende legende:

Toen God de aarde had geschapen, moest Hij alle dieren nog een naam geven. Een voor een kwamen ze naar Hem toe, kregen te horen wat hun taak was op de aarde en uiteraard een naam. Toen was er een kleine vogel aan de beurt. God sprak tot hem: "Jouw taak zal bestaan uit het observeren van de mensen, om daarna aan mij te komen vertellen, hoe het met hen gaat en hoe ze zich gedragen. Of ze wel zorgvuldig omgaan met de mooie aarde. En jouw naam zal zijn: Veldleeuwerik". En daarna vloog de kleine vogel naar de aarde. Sinds die dag scharrelt hij rond door de bossen en velden waar hij de mensen scherp in de gaten houdt. Heeft hij genoeg te vertellen aan de Heer, dan vliegt hij steil naar boven, om daar hoog in de lucht, met zijn fladderende vleugeltjes, zijn verhaal te vertellen aan de Heer.

Dus als je deze zomer de Veldleeuwerik zijn klaterende en sprankelende lied hoort zingen: wees dan op uw hoede. Deze kleine vogel is een spion van God!!!

Adrie Nijssen

Veldleeuwerik

Vogel onder de loep... de Merel

Deze keer wil ik iets vertellen over de vogel die iedereen kent... de Merel. Iedere morgen, bij het eerste licht (en dat is nu vroeg!) zit er een merel op een meter van mijn altijd openstaande slaapkamerraam te zingen. Erg leuk en gezellig maar soms gaat hij wel erg hard. In mijn tuin huizen ieder jaar minstens vier merelparen en het is dan ook een gezellige boel met al die net uitgevlogen mereltjes in de tuin. Vanmorgen hipten er weer drie door de tuin. Als mensen dan in al hun wijsheid weer bellen naar de Dierenambulance dat er een zielig vogeltje in hun tuin zit wat nog zieliger zit te piepen..., dan weten we het al..., weer een jonge merel.

En jullie willen niet weten hoeveel moeite het vaak kost om mensen te overreden het diertje gewoon te laten zitten. Soms worden mensen gewoon kwaad op de medewerkers van de dierenambulance als die niet komen voor een gezonde, jonge merel. Soms echter worden deze jonge merels door kinderen gevonden en mee naar huis gebracht. Niemand weet meer waar het arme diertje is gevonden en dus komt het uiteindelijk bij mij terecht. Dan blijkt dat merels erg gemakkelijk zijn in het opnemen van merelweesjes. Als ik zo'n jonge merel in mijn handen heb en het diertje piept een keer zitten er gelijk enkele volwassen dieren op de uitkijk. Het vogeltje zit nog niet op de grond of het wordt al onder de hoede genomen van een welwillende merel.

De merel wordt tegenwoordig beschouwd als een echte stadsvogel, maar dat is hij pas honderd jaar. Voordat de merels (eind negentiende eeuw) dorpen en steden koloniseerden, leefden ze teruggetrokken in de bossen, waar ze overigens nu nog steeds voorkomen. Die bosmerels verschillen in tal van opzichten van onze tuinmerels. Ze zijn schuwer, broeden later, leggen minder eieren, eten vooral rupsen in plaats van wormen en trekken 's winters naar de dorpen om daar mee te eten met hun soortgenoten die daar het hele jaar door verblijven. Soms zijn die bosmerels wel te herkennen: ze vliegen allemaal vlak boven de grond als ze een straat oversteken. Echte stadsmmerels hebben inmiddels geleerd dat je daar door auto's geraakt kunt worden en die stadsjongens vliegen een paar meter hoger over. De merels hebben de bewoonde mensenwereld vooral kunnen veroveren omdat het geen specialisten zijn, maar generalisten. Ze eten van alles: pissebedden, insecten, spinnen, maar ook allerlei vruchten, vooral bessen en aardbeien, zijn in trek. Eén van de belangrijkste redenen dat de merel het in onze achtertuinten gemaakt heeft, is ongetwijfeld de aanwezigheid van groene, wekelijks gemaaide en besproeide gazons. Deze voedselrijke mini-steppen waren voor een deel van de merelfamilie zo verleidelijk, dat ze hun teruggetrokken bestaan als struik- en boombewoner opgaven en vooral op de grond voedsel gingen zoeken. De grasmaaimachine is nog maar net opgeborgen in de schuur of de gehele familie merel hipt over het gazon, op jacht naar wormen, telkens met een kort sprintje, daarna weer aandachtig kijkend (of luisterend) met de kop scheef. Het is ongelooflijk hoe snel en goed zo'n merel een worm weet te lokaliseren.

Nog even terugkomen op het zingen van de merel. Als het mannetje na de winter weer begint, dan lijkt het een binnensmonds fluisterliedje. Net alsof hij eerst voorzichtig moet oefenen. Maar in maart komt het merellied al snel op volle sterkte. Het territorium is bevochten en na schermutselingen, soms zelfs felle gevechten die wekenlang kunnen duren, liggen de grenzen vast. Met opgezette rugveren, de staart gespreid en laag bij de grond, en de kop schuin naar boven hebben de mannen lopen buigen en rennen, net zolang tot ze zich niet meer konden beheersen en elkaar stevig in de veren vlogen.

De gevechten, meestal van man tegen man en vrouw tegen vrouw, zijn zo fel dat een van beide het soms met de dood moet bekopen. Op een hoge uitkijkpost wordt het eigendomsrecht van het territorium nog eens nadrukkelijk zingend bevestigd. Elk lied is anders, ze zingen allemaal net iets anders en ze nemen deuntjes van elkaar en van andere dieren over. En zelfs van mensen! Een bekend voorbeeld is het fluitje van een man die elke dag zijn hond float. Dat wijsje lag kennelijk zo lekker in het gehoor dat de gehele merelbevolking in de buurt dat deuntje in hun lied verwerkte. Verder zijn ook weidevogelgeluiden, vooral die van wulp en kievit, bij de merels populair. Wat vooral opvalt aan de merels: het mannetje is gitzwart, met een gele oogring en een gele snavel, het vrouwtje is egaal bruin met een lichtere keel. Deze vogels hippen liever dan dat ze stappen, je ziet ze op gazons vaak met wormen in de weer. Als ze op de grond hippen staan ze om de paar sprongetjes even stil en in het voorjaar zingt meneer dagelijks vanaf een hoog overzichtspunt om iedereen maar duidelijk te maken dat dit zijn gebied is en dat er geen andere soortgenoten worden geduld.

De hele productie van het nageslacht gebeurt uiterst efficiënt. De merel bouwt zijn nest meestal in kleine bomen en struiken. Maar ook aan huizen of op de grond. Het nest wordt zelden hoger gebouwd dan twee meter boven de grond. Typisch is dat bepaalde plekje erg geliefd zijn. In mijn tuin zijn er drie plaatsen waar ieder jaar opnieuw weer merels nestelen. Lekker veilig in een conifeer of tussen de klimop. De broedperiode is van half maart tot eind juli en het legsel bestaat gewoonlijk uit vijf groenzwarte eieren. De broedduur schommelt tussen de twaalf en veertien dagen. De jongen van het eerste legsel zijn nog maar net uitgevlogen of moeder zit al op het tweede legsel. Vader moet dan het voeren en opvoeden van de eerste lichter op zich nemen. En ook zijn kinderen tegen katten, eksters, ratten en kauwtjes beschermen. Dat gaat vaak mis, maar toch zijn onze tuinmerels beter af dan hun familie in het bos. Van elke twee nesten is er gauw één waarvan de jongen uitvliegen, terwijl er bossituaties bekend zijn waarbij slechts een op de zes nesten vliegvlugge jongen voortbrengt. Al met al komt een paar merels soms wel tot twintig jongen per jaar. Als die allemaal volwassen zouden worden en zich weer gingen voortplanten, zou de vogelwereld al gauw te vol met merels zijn... Per jaar moet er per merelpaar anderhalf jong overleven om de stand op peil te houden. De gemiddelde leeftijd van deze vogel is twee tot drie jaar, maar er zijn er die de respectabele leeftijd van tien jaar en ouder bereiken. Vooral in het voorjaar en de zomer sterven veel merels. Dat is de periode dat ze bezig zijn territorium te veroveren, te nestelen en jongen groot te brengen. Dat kost veel energie en verzwakte vogels zijn nu eenmaal een makkelijke prooi.

Goed, ik stop er weer mee voor deze keer. Ik ga lekker de tuin in om te kijken of het jonge grut nog steeds aanwezig is. Samen met een groepje jonge koolmezen en winterkoninkjes zorgen deze mereltjes ervoor dat er altijd wat te zien is in de tuin.

Prettige vakantie allemaal en heel veel vogelplezier.

Pedro van den Acker

Merel

Vogels filmen in je eigen tuin

Iedereen die een eigen videocamera heeft zal het wel eens geprobeerd hebben: die vreselijk snelle en kleine vogeltjes vast te leggen op tape, een erg leuke, maar vooral ook vaak frustrerende bezigheid. Want die kleine 'mormeltjes' zijn zo vreselijk snel en zitten geen moment stil...

Ik heb nu een manier gevonden waarmee je de prachtigste opnamen kunt maken! Je zoekt een plekje uit in de tuin waar erg vaak vogels komen, bijvoorbeeld de voederplank in de winter, maar ook de vijver of het drinkbakje in de zomer, of natuurlijk een nestkastje. Vervolgens zet je de camera vlak voor deze plaats en stel je hem scherp (liefst op statief, maar het kan natuurlijk ook op een zelf gebouwde stellage van stenen of boeken op een tafel of zo). Je stopt een lege tape in de camera en laat hem vervolgens een uur lang gewoon opnemen terwijl je zelf zorgt dat je niet te vaak in de buurt bent (liefst helemaal weg). Na een uur haal je de camera op en bekijkt de tape (snel vooruit spoelend) totdat je een vogel ziet. Op deze manier kun je de geschikte beelden opzoeken en kopiëren naar een grote videoband (of als je montagemogelijkheden hebt, kun je de beelden kopiëren naar een computer). En vervolgens zoek je dan het volgende stukje op waar een vogel zich heeft laten filmen. Dit herhaal je dan tot het einde van de band, en dan kun je de camera opnieuw een uur buiten zetten...

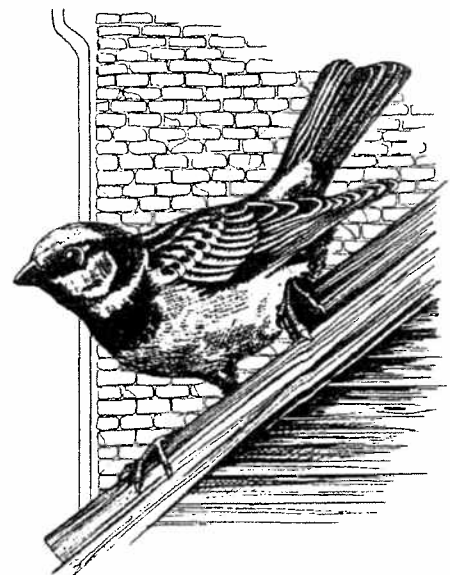
Het grote voordeel van deze manier van filmen is dat de vogels niet bang zijn voor een camera, dus ze komen gewoon heel dichtbij. Bovendien wordt de camera nooit bewogen en krijg je dus heel rustige beelden. Je moet wel opletten om de camera af-en-toe vanuit een ander standpunt neer te zetten anders worden het erg 'springerige' beelden op de grote band.

Op deze manier heb ik al ontzettend mooie opnamen gemaakt bij ons watervalletje waar ik onder andere een zwartkop en tjiptjaf heel mooi heb kunnen filmen, terwijl dat gewoon 'uit de hand' nog nooit goed gelukt was. Maar ook prachtige opnamen van een ringmus die z'n jongen aan het voeren was die al half uit het nestkastje kwamen, en van een vink die een nestje had in onze knotwilg. Vorig jaar heb ik zelfs acht uitkomende jonge koolmeesjes gefilmd, die bij ons in een pomp zaten, prachtig, die eerste onzekere blik in de 'grote boze buitenwereld'! Ook heb ik erg mooie beelden van een grauwe vliegenvanger op zijn 'uitkijkpost' waarvandaan hij 'op jacht gaat'. Ik heb zelfs op tape staan dat hij een restant van een insect uitbraakt...

Verder heb ik deze manier dit voorjaar ook gebruikt om te 'inventariseren' welke nestkastjes bewoond werden door welke vogels. Wij hebben een aantal nestkastjes hangen die erg 'uit beeld' hangen, dus dan werkt deze methode ook heel goed.

Bij deze wil ik iedereen veel vogel-film-plezier toewensen!

Jolanda Rutten

Huiszanger

Voorjaarsexcursie Texel 2002

Inleiding

Voor de negende achtereenvolgende keer werd deze, inmiddels traditionele, vierdaagse voorjaarsexcursie gehouden. Op Hemelvaartsdag 9 mei jl. vertrokken we met 25 deelnemers richting het mooie Texel. Vanwege de te verwachte drukte vertrokken we ditmaal om acht uur 's morgens vanaf de Groenhoeve. Dat de Vogelwacht een club voor jong en oud is, bewijst het deelnemersveld waarvan de jongste (Tom van den Acker) 2 jaar is en de oudste (Toon van den Acker) 67 jaar. Vanwege de leeftijdsverschillen kon iedereen in zijn eigen tempo het eiland bezichtigen. We hadden gelukkig de beschikking over auto's, fietsen en de 'benenwagen'. Het deelnemersveld bestond uit: Jet en Toon van den Acker, Anita, Theo en Tom Verwijst-van den Acker, Egbert Arts, Ad Bekkers, Joop Bergsma, Vera Brounts, Tiny van den Elsen, John Hermans, Sjoukje van de Heuvel, Maria en Henry van de Heuvel, Rien de Mol, Peter Noy, Lies Schoenmakers, Annelies Timmerman, Theo van der Velden en Joke van de Boogaard, Liesbeth Verkaar, Wim en Sonja de Vrij-Sannen en Peter en Tonny Vlamings.

Op enkele perioden na, waarop het wat mistig was, hebben we alle dagen uitstekend weer gehad. De zonnebril en zonnebrandolie waren geen overbodige luxe. In vier dagen tijd hebben we diverse mooie natuurgebieden bezocht. Allerlei binnendijkse, moerasachtige gebiedjes vormden een eldorado voor duizenden broedvogels. Het mooie van het voorjaar is dat de meeste vogels druk in de weer zijn (baltsen, fluiten, nestelen enz.). Dit vormt toch altijd weer een mooi decor om de vogels, gewapend met verrekijker en telescoop, te observeren. De viersterren NJHC-Herberg Panorama deed zijn naam eer aan. Het onderkomen en verzorging waren goed geregeld. Van de eigenaar heb ik gehoord dat ze in het voorjaar van 2004 de beschikking hebben over een splinternieuwe herberg, zo'n kilometer verderop richting Den Burg. Hopelijk kunnen we daar nog een keer tijdens onze befaamde Herfstexcursie terecht. Een combinatie van fietsen en autorijden op het eiland behoort dan tot de mogelijkheden. Het proberen waard!

Blauwborst

We laten de thuisblijvers niet in de steek. Lies Schoenmakers, Liesbeth Verkaar, Tonny Vlamings en Egbert Arts geven een impressie van wat zij die dagen hebben beleefd. Ook een opsomming van alle waargenomen vogelsoorten ontbreekt niet. Dit jaar kwamen we in vier dagen tijd aan maar liefst 124 soorten! Wat opvalt zijn enkele bijzondere waarnemingen, waaronder de Morinelplevieren bij de Marthahoeve, de Roodstuitzwaluw, ten zuiden van De Cocksdorp en de Velduil in de nabijheid van de golfbaan. Zelf heb ik de waarneming van een Blauwborst op zo'n 20 tot 30 meter afstand als schitterend ervaren! Het ging er nog om om Jan Verhoeven en Henk van den Acker voorbij te streven. Zij hadden namelijk 123 soorten gescoord tijdens een week vogelen op Schiermonnikoog, enkele weken daarvoor.

Voor zover ik kan nagaan heeft iedereen het weer goed naar de zin gehad (het weer speelde ook weer goed mee!). Ook voor het volgend jaar probeer ik weer een mooi natuurgebied én onderkomen te selecteren. Als er suggesties of ideeën zijn hoor ik dat graag. Iedereen bedankt voor de gezelligheid en tot volgend jaar!

Peter Noy

Verslag Texel ... door Lies

Donderdag, 09 mei 2002

Hemelvaartsdag, acht uur 's morgens reizen wij met een grote groep af voor de voorjaarsexcursie naar het "vogeleiland" Texel. Peter Noy is al maanden druk geweest om deelnemers enthousiast te maken, een geschikte accommodatie te vinden, informatie over de vogelgebieden te verzamelen, etc. Na een eerste kennismaking bij de Groenhoeve worden de papieren met de route, de kamerindeling en een nog maagdelijke streeplijst uitgedeeld. Met vogelverhalen rijden wij via Amsterdam, Zaandam, Hoorn naar Den Helder in een door de mist klein wereldje. In de kop van Noord-Holland klaart het op en kleuren de bloembolvelden in de Wieringermeerpolder fel geel in de zon. Ook hier zijn de wegen omrand met het bloeiende fluitenkruid. Tijdens onze autorit leren wij, groentjes, veel van vogelkenner Tiny. Zelfs plaatsnamen doen aan vogels denken: Hippolytushoef (= spotvogel). Onze tocht gaat in Den Helder langs de haven en marinewerven met afgemeerde Russische (?) oorlogsbodems. Op de geplande tijd staan wij voor de boot naar Texel. De streeplijsten mogen uit de tas! Peter heeft te laat in de gaten dat er speciaal voor hem een lepelaar (een van de zeldzame soorten) overvliegt. Om vijf over elf vertrekt de boot over het Marsdiep, begeleid door krijsende meeuwen: ik krijg mijn eerste lesje vogelen: kok- of kapmeeuwen, visdiefjes, mantelmeeuwen, grote en kleine, jong of volwassen, zomer- of winterkleed... John lokt de meeuwen tot over de reling. Een klein meeuwtje showt zijn ringen.

We rijden Texel op: het zonnetje schijnt over een landschap met veel schapen op de weilanden, omzoomd met "tuunwoallen", en met de typische schaaopsschuren (= boets). "Panorama", onze NJHC-Herberg, ligt voor Den Burg op een vijftien meter hoge berg. Nadat John zijn frites niet gehad heeft ("geen frites, dan maar bierworst"), Vera wel op de vrouwenkamer past, de fietssleutels verdeeld zijn kan het "scoren" beginnen. De groep splitst

Roerdomp

zich: fietsers (Amelanders fietsen), autovogelaars en de familie Van den Acker die thuis blijft. Het overzicht met vogelgebieden op Texel wordt afgewerkt. Horspolders, De Mokbaai (een kweldergebied), De Petten, De Geul. De grootste verrassing is een vliegende roerdomp bij De Geul (voor Tiny zeven jaar geleden), Joop gaat met Lies voor de zingende nachtegaal, Rien geniet van de rosse grutto en de blauwe of toch bruine kiekendief (te herkennen aan hun zwevende vlucht en omhooggekrulde vleugelpunten; ze broeden hier). Egbert krijgt een uitbreiding op zijn vogelcursus: kluut, wulp, zilverplevier....

Peter vindt het nu tijd voor koffie met appelgebak en belt ook Wim en Sonja die aan het fietsen zijn. Eerst nog even genieten van een fuut met jongen op de rug, jonge waterhoentjes en een lepelaar en dan naar het zonnig terras bij paal 9. Uiteindelijk toch nog frites voor John! Op de parkeerplaats wijst ons een vogelman uit Zeist op mooie vogelgebiedjes en het plekje van de dwergstern bij Oudeschild. Inderdaad: dwergsterntjes! De eidereend slokt een maaltje krabben naar binnen op de hier verdwenen natuurlijke mosselbank.

Nu zelf naar het diner, een half uurtje later om extra van deze eerste middag te genieten, waar de verhalen loskomen: ook de fietsers hebben genoten en hun terrasje gevonden, onze kleine Tom heeft een "vogel-mus" gezien, en onze vogelwachters waren angstaanjagend als soldaten met geweren. Na de koffie maken wij met de gehele groep een avondfietstochtje naar de plasjes achter de dijk (Dijkmanshuizen en Ottersaat): rotganzen, visdiefjes, tureluur, dwergstern... Joop volgt met zijn telescoop hun romantische gedragingen met als decor de ondergaande zon en een Texels boerderijtje. Ruim halftien komen wij voldaan terug op "Panorama", waar de familie Van de Heuvel intussen ook gearriveerd is.

Lies Schoenmakers

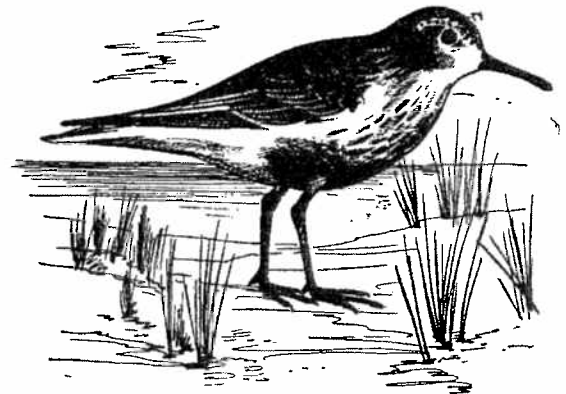
Het Bruujsel, juni 2002

Verslag Texel ... door Liesbeth

Vrijdag, 10 mei 2002

Het ontbijt is deze morgen een half uur vroeger, omdat we op stap gaan met een gids van de vogelwerkgroep Texel, Gerrit Visch. Gerrit wil op tijd starten omdat de ochtend toch de beste tijd is om te vogelen. Na het ontbijt en smeren van de lunchpakketten (keurig verzorgd) gingen we met zes auto's op pad. Het weer zag er veelbelovend uit. We reden langs de oostkant van het eiland en stopten bij Ottersaat, een flinke plas waar veel kokmeeuwen en visdiefjes broeden. Het was een herrie van jewelste. Het licht was perfect, omdat de zon op onze rug scheen. Je zag dan van de vogels het silhouet in het water, wat een heel mooi effect had. Je zag dus eigenlijk twee kluten door het water stappen, waarvan één op zijn kop. Als hij begon te eten kwamen er twee gebogen snavelpunten naar elkaar toe en raakten elkaar op de waterspiegel. Heel apart. Er was veel leven op de plas. Dat vond ik het grootste verschil met de najaarsexcursie, rond deze tijd zijn de vogels veel actiever. Ze zijn druk met hun partner te imponeren, met paren, met nesten maken en met indringers weghouden. In het najaar zie je ze alleen maar foerageren. Ik zag een bontbekplevier als een Russische soldaat rondstappen met zijn pootjes de lucht in voor hij zijn vrouwtje besteeg, schitterend. Ook kluten hebben een prachtig baltsritueel. Wat zijn dat toch een sierlijke vogels.

Bij de volgende plas ontstond er een discussie. Leuk is dat om mee te maken. Er zaten drie vogels, Gerrit zei dat het bonte strandlopers waren, maar Joop vond het kleine strandlopers. Steeds meer mensen kijken, maar niemand gaf het verlossende woord. Boeken erbij, veel gepraat, wat zou het kunnen zijn? Uiteindelijk kwam de oplossing vanzelf, er streek een bonte strandloper neer en die was duidelijk groter en had een langere snavel dan de drie vogels die er al liepen. Die drie waren dus kleine strandlopers. We waren er eindelijk uit. De bonte strandloper had nog geen zwarte buik, die krijgt hij als broedkleed. Ze broeden pas in juni op de noordelijke toendra's. Nu is het daar nog te koud voor ze.

Bonte Strandloper

Gerrit kon het mooi vertellen. Hij vertelde dat de aarden wallen die je overal ziet in het landschap honderden jaren oud zijn en gesubsidieerd worden. Ze worden gebruikt als veekering in plaats van stenen muurtjes, sloten of heggen. Ze worden ook wel "tuunwallen" genoemd. We reden langs huisjes met mooie geveltjes, schattig, maar wel erg klein. Ze hadden het vroeger blijkbaar niet erg breed. Als we langs de haven van Oudeschild rijden vertelt Gerrit dat hier een schip nagemaakt wordt, Duifken genaamd, ter ere van het 400-jarig bestaan van de VOC (Verenigde Oost-Indische Compagnie). Prins Willem Alexander heeft "het eerste houtje gelegd" en zal ook de opening verrichten als hij klaar is.

In de weilanden zien we paarse bloemen, de harlekijnorchidee. Sommige stukken zijn helemaal paars gekleurd, zo uitbundig staan ze te bloeien, prachtig. Over twintig à dertig jaar is de zeespiegel hier zo ver gestegen dat er geen landbouw meer mogelijk is. Er zit dan teveel zout in de grond. Dan kunnen ze van Texel één groot natuurgebied maken, dus zo slecht is dat dan ook weer niet. Landbouw hebben we in Nederland genoeg. De schuurtjes die je overal in de weilanden ziet staan lijken net doormidden gezaagd en dan hebben ze als het ware één helft weggehaald. Deze opslagschuurtjes worden "Boet" genoemd. Ze staan wat je noemt met hun kont in de wind, dus het rechte stuk staat in de luwte.

Af en toe lopen er schapen rond met hechtingen in hun buik. Texelse schapen hebben een brede kop en dat bemoeilijkt de bevalling. Soms is dan een keizerssnee nodig. Texel moet het hebben van de schapen, de wol, het lamsvlees, toerisme en de visserij.

Gerrit had nog een afspraak en rond het middaguur nam hij afscheid van ons. Het was inmiddels lekker warm geworden, truien uit, broekpijpen eraf. Maar dat was van korte duur. Er kwam mist opzetten en de truien konden weer aan. Ook de jassen waren weer nodig, de temperatuur was wel tien graden gezakt, zomaar midden op de dag! Zoiets kan alleen maar op een eiland.

De groep splitste zich, er ging een groep met de auto en een groep ging fietsen. Ik hoorde bij de fietsgroep, het eerste gedeelte was geen pretje, mist, kou, wind brrrrrrr. We gingen koffie drinken in Den Hoorn, een gezellige tent, toch maar op het terras, want iedereen was weer warm aangekleed. Na de koffie werd het al wat beter. We hebben heerlijk gefietst, ook door een stuk bos waar we de fluiters hoorden. Die hoor je tegenwoordig niet alle dagen meer.

Ook op Texel is het vrijdag blijkbaar visdag. Het eten was prima verzorgd. Na het eten zijn Peter en ik naar Den Burg gegaan om een restaurant te zoeken voor de volgende dag. We hebben echt geluk gehad, want Hotel-restaurant De Lindeboom had net een nieuw gedeelte geopend en had nog plaats voor 22 mensen. We werden erg vriendelijk behandeld en dat geeft vaak al een goed gevoel. Het bleek een goede greep geweest te zijn, maar daar vertellen Tonny en Peter Vlamings alles over in hun verslag van de zaterdag.

Liesbeth Verkaar

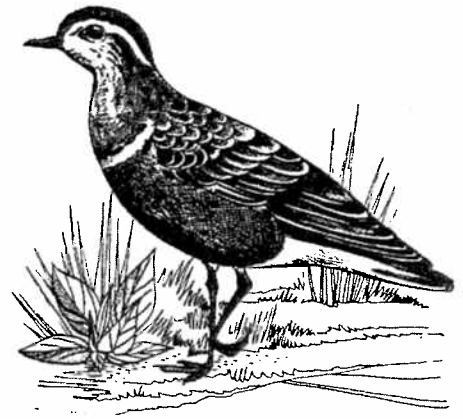
Verslag Texel ... door Tonny

Zaterdag, 11 mei 2002

Vogelen in de mist

Toen we 's morgens om halfzeven naar buiten keken was er geen wolkje aan de lucht, maar wel een grote grijze massa: MIST! Om kwart over zeven stonden we met een groepje voor de jeugdherberg en probeerden wat naar nieuwe soorten vogels te speuren, maar helaas geen uitzicht. De grootste soortenspeurder had "um behoorlijk hangen", anders altijd zeer opgewekt ontviel hem nu: "Wat een klere eiland. Gu ziet zo helemaal niks". Hij had zich zo verheugd op een groot aantal nieuwe en liefst uitzonderlijke waarnemingen. Om half acht gingen we een beetje mist-troostig naar binnen. Op naar het ontbijt dachten we, maar helaas de keuken en het restaurant waren nog gesloten. Zoals meestal had dit nadeel ook een voordeel, want nu zaten alle vogelliefhebbers met een zelfde doel te wachten: "De innerlijke mens versterken". Na het uitgebreide ontbijt en een goed verzorgd lunchpakket, ging de hele groep met een aantal auto's op pad in de hoop, ondanks het slechte zicht, toch nog iets te ontdekken. Ja Texel heeft uitdagingen genoeg. Wij kozen voor een heerlijke wandeling bij de Horsmeertjes en door de duinen van de Grote Vlak. Na enkele minuten wandelen stonden we even stil en dit werd beloond: "een roerdomp vloog over". Voor sommigen bracht deze wandeling zelfs de verrukking van het zien van een blauwborst Onvergetelijk mooi volgens Egbert, Ad en Peter. Na de lunch werden we weer op onze wenken bediend, want Peter Vlamings wilde niet naar huis voordat hij een lepelaar gezien had. Deze vogel liet zich uitgebreid bewonderen met zijn lepelvormige snavel, waaraan hij zijn naam te denken heeft. Wadend en scheppend (lepelend) in het lage water, met zijn afhangende pluim werkelijk zeer bijzonder voor degenen die deze vogel nog nooit in levende lijve gezien hebben. Alleszins de moeite van een excursie waard, maar deze lepelaar was niet het enige wat de middag bracht.

John werd door leden van ons aller Jan Verhoeven gebeld dat er in de buurt van De Cocksdorp roodstuitzwaluwen en bij de Marthahoeve morinelplevieren warenesignaleerd. De vogelaars gingen uit hun dak. Iedereen op naar de omschreven locaties. Toen een aantal auto's achterop raakte bracht de GSM van Peter Noy redding. Op de bewuste plek aangekomen zagen we jonge vogelaars met verhitte hoofden (DBA-ers; Dutch Birding Association, Red.), de soortenjagers, eentje met de kijker op een stokje het gebiedje afspeuren. Erg mededeelzaam bleken ze niet te zijn, want blijkbaar is het een sport om per jaar de meeste verschillende waarnemingen te doen, dus dat moet je dan vooral niet tegen een andere groep vogelaars zeggen.

Morinelplevier

De morinelplevier werd door John en vele anderen de mooiste waarneming van de dag genoemd, omdat deze een zeldzame verschijning is in ons land. John had hem vorig jaar voor het eerst in Finland gezien. Het is een doortrekker, een vogelsoort die wel van de route afdwaalt. Gelukkig voor onze vogelaars dat er ook vogels "van het padje geraken".

Toen Sonja even alleen wilde zijn, was ze aan de rand van de Horsmeertjes gaan zitten. Op die plas zwom onder andere een wild eendenpaar met zes kleine eendenkuikentjes. Boven het water kwam een kiekendief aanzweven. Vera, John en Theo die Sonja gevolgd waren keken naar zijn klauwen, Sonja keek naar zijn bek. De kiekendief griste zijn prooi "een eendenkuikentje" met zijn klauwen uit het water. Sonja zag de moedereend uithalen naar de kiekendief, maar helaas voor haar zonder resultaat. Het wrede avontuur van de strijd om het leven. De kiekendief deed hier zichtbaar zijn naam eer aan. Hij stal een "kuiken" oftewel een "kieken". Rien zijn mooiste waarnemingen waren de zilverplevier, de roodstaartzwaluw en de morinelplevier en niet te vergeten "De meid achter de bar", want de zaterdag werd afgesloten met een gezamenlijk uiteten in "Het Schoutenhuijs". Dit is het oudste gebouw van Texel: het voormalig schoutshuis aan de Vismarkt. De oude wapenstenen van Texel en Den Burg zijn na veel omzwervingen in 1981 weer in de gerestaureerde gevel teruggeplaatst. Met het herstel van de in 1611 gebouwde trapgevel (die jarenlang afwezig is geweest) en de fraai versierde toegangsdeur (ca. 1655) toont het weer met recht als "vanouds". Aan de achterzijde in het Schoutenhuijs de "Schoutenzaal" staat in volle glorie een kamerschot. Deze beschilderde en rijkversierde kamerwand werd ooit gemaakt door Andrie Warmoes in 1787. De wand is oorspronkelijk afkomstig uit het landhuis Brakenstein, nabij Oudschild en is in 1987 geheel gerestaureerd (deze informatie van Geleijn Jansen is afkomstig uit het menu- en drankenboek van "Het Schoutenhuijs", Groeneplaats, Den Burg). Het eten was verrukkelijk, de ambiance uitstekend en het gezelschap "vogelig" en hongerig. Peter Noy en Liesbeth Verkaar bedankt voor jullie perfecte keuze.

Tonny Vlamings

Verslag Texel ... door Egbert

Zondag, 12 mei 2002

Op de laatste dag van de vierdaagse excursie naar Texel, kon er een half uurtje worden uitgeslapen. Om half negen werden we aan het ontbijt verwacht. Enkele fanatieke vogelaars wilden hier niet van weten en slopen al om zes uur over de gangen van de jeugdherberg "Panorama" om buiten de eerste vogels te scoren.

Ik nam dankbaar gebruik om nog een half uurtje zonder snurkende kamergenoten in bed te blijven (ik voel me meer verwant met de uilen). Na een prima verzorgd ontbijt (met ei) werden de lunchpakketten en de thermoskannen klaargemaakt om te vertrekken. Voordat we met de hele groep in de auto's stapten kwam Peter Noy met een korte briefing waarin werd afgesproken hoe de dagindeling er uit zou zien in verband met het vertrek naar de veerboot. Er werd met algemene stemmen besloten om eerst naar het gebied rond boerderij "De Waard" te rijden waar zaterdag door een andere groep vogelaars de Morinelplevier was waargenomen. Daar aangekomen hoorden we alras een zucht, kreun en gesteun, toen John Hermans zijn tweede BBZ-tje kreeg zodra hij de pleviers in de kijker had gevangen. Op ongeveer 150 meter van ons vandaan scharrelde zeven plevieren mooi op kleur, rond op een kale akker.

Na deze bijzondere waarneming zijn we vertrokken naar een golfbaan waar een velduil zou zijn gezien, en jawel hoor na enkele meters te hebben gewandeld was de "eagle hole in one" oftewel de vogel was gevonden in de telescoop. Het leek alsof hij zichzelf goed aan ons wilde laten zien zo dicht vloog hij aan onze ogen voorbij, prachtig!!! Maar wat hoorde we daar!!! "taatuu taatuu tatau" een koolmees???? Nee, een ziekenauto die met loeiende sirene naar het paracentrum reed om iemand (die dacht dat hij kon vliegen mee te nemen). Door al deze mooie waarnemingen zijn we het gevoel van tijd een beetje kwijtgeraakt, het was ondertussen al rond het middaguur en we wilden nog voor twee uur (om deze tijd zouden we terug zijn bij de herberg) naar het gebied "Waal en Burg", een drassig gebied midden in de polder waar de kemphaan, bosruiter, tureluur, kanoet enz. foerageren, gaan kijken. Daar aangekomen gingen de meeste vogelaars zelf aan het foerageren, lang uitgestrekt in het gras zorgden ze voor de inwendige mens. Na hier nog een uur te hebben gevogeld werd het tijd om terug te gaan naar de Herberg, net op het moment dat we in de auto's wilden stappen liet het Smelleken zich nog zien, of was het een sperwer??? Na de daarbij behorende discussies en het raadplegen van het grote vogelboek kwamen we tot een eenstemmig besluit; Smelleken!!!! Terug bij onze overnachting verblijf werden de koffers gepakt en de sleutels van het stalen ros weer ingeleverd, enkele mensen namen op de zonovergoten binnenplaats nog een laatste drankje voor de terugreis werd aanvaard. Weer aangekomen op het vaste land werd er in Den Helder een laatste stop gemaakt waar Joke van iedereen met een welgemeende dikke natte smak afscheid nam. Hierna ging ieder zijns weegs. Ik denk dat ik namens alle expeditieleden in het bijzonder Peter Noy mag bedanken voor de vlekkeloze organisatie, zelfs het weer (ze vroegen op het werk of ik mijn kop in de magnetron had gestoken). Geweldig, een tien met een griffel!

Tot een volgende keer,
Groetjes, Egbert Arts

Velduil

Vogelwaarnemingen voorjaarsexcursie Texel 2002

1. Aalscholver	49. Kleine Mantelmeeuw	97. Steenuil
2. Beflijster	50. Kleine Strandloper	98. Stormmeeuw
3. Bergeend	51. Kleine Zilverreiger	99. Tafeleend
4. Blauwborst	52. Kluut	100. Tapuit
5. Blauwe Kiekendief	53. Kneu	101. Tjiftjaf
6. Blauwe Reiger	54. Knobbelzwaan	102. Torenvalk
7. Boerenwaluw	55. Koekoek	103. Tuinfluiter
8. Bontbekplevier	56. Kokmeeuw	104. Tureluur
9. Bonte Strandloper	57. Kolgans	105. Turkse Tortel
10. Boomkruiper	58. Koolmees	106. Veldleeuwerik
11. Boomvalk	59. Kraai	107. Velduil
12. Bosruiter	60. Krakeend	108. Vink
13. Braamsluiper	61. Kramsvogel	109. Visdiefje
14. Brandgans	62. Kuifeend	110. Vlaamse Gaai
15. Bruine Kiekendief	63. Lepelaar	111. Waterhoen
16. Buizerd	64. Meerkoet	112. Wilde eend
17. Dodaars	65. Merel	113. Winterkoning
18. Dwergstern	66. Morinel Plevier	114. Wintertaling
19. Eider	67. Nachtegaal	115. Witte Kwikstaart
20. Ekster	68. Nijlgans	116. Wulp
21. Fazant	69. Noordse Gele Kwikstr.	117. Zanglijster
22. Fitis	70. Noordse Stern	118. Zilvermeeuw
23. Fluiter	71. Oeverloper	119. Zilverplevier
24. Fuut	72. Oeverzwaluw	120. Zomertaling
25. Gele Kwikstaart	73. Patrijs	121. Zomertortel
26. Goudhaantje	74. Pijlstaart	122. Zwarte Mees
27. Goudplevier	75. Pimpelmees	123. Zwarte Ruiter
28. Grasmus	76. Putter	124. Zwartkop
29. Graspieper	77. Regenwulp	
30. Grauwe Franjepoot	78. Rietgors	
31. Grauwe Gans	79. Rietzanger	
32. Groenling	80. Ringmus	
33. Groenpootruiter	81. Roerdomp	
34. Grote Bonte Specht	82. Roodborst	
35. Grote Mantelmeeuw	83. Roodborsttapuit	
36. Grote Stern	84. Roodstuitzwaluw	
37. Grutto	85. Rosse Grutto	
38. Havik	86. Rotgans	
39. Heggemus	87. Scholekster	
40. Holeduif	88. Slechtvalk	
41. Houtduif	89. Slobeend	
42. Huismus	90. Smelleken	
43. Huiszwaluw	91. Smient	
44. Kanoet	92. Sperwer	
45. Kauw	93. Spotvogel	
46. Kemphaan	94. Spreeuw	
47. Kievit	95. Staartmees	
48. Kleine Karekiet	96. Steenloper	

Blauwe Kiekendief

Stootvogels in Brabant

Recent werd het jaarverslag 2001 uitgegeven door Steunpunt Brabant, de Brabantse tak van de Werkgroep Roofvogels Nederland. Dit jaarverslag bevat gegevens over de ontwikkeling van de stootvogels in Brabant. Deze gegevens worden samengesteld vanaf 647 nestkaarten, die door zestig Brabantse waarnemers ingevuld zijn en geven een aardig beeld van het wel en wee van de Brabantse stootvogels. In november afgelopen jaar heeft de Werkgroep Stootvogels haar jaarverslag 2001 gepubliceerd en het is interessant te zien of onze bevindingen overeenstemmen met het Brabantse beeld. We zullen dit doen door de verschillende soorten te belichten.

Sperwer

Boomvalk

"Voor de Boomvalk in West-Brabant vormde het broedseizoen 2001 een nieuw dieptepunt. In Oost-Brabant lag het aantal broedgevallen ook lager dan voorgaande jaren. Het aantal uitgevlogen jongen per succesvol broedpaar was aan de lage kant". Wij hadden zelf in 2001 geen enkel broedgeval gevonden. Het Brabantse verslag begint al te spreken over het in de gevarenzone komen van de Boomvalk. Voedselgebrek wordt als oorzaak aangevoerd, daar op de nesten vrij veel dode jongen zijn aangetroffen. Een verband wordt gelegd met de achteruitgang van de Gierzwaluw, zijn hoofdvoedsel.

Buizerd

Zagen wij in ons gebied in 2001 goede resultaten voor de Buizerd, in de gehele provincie wordt van een enorm succes gesproken. Een record aantal jonge Buizerds is uitgevlogen in 2001 en het lijkt erop dat de overleving van de jongen zo goed is, dat de soort zich steeds kan blijven uitbreiden. Een succesvol verhaal dus.

Havik

Bij ons is 2001 de grote winnaar. Ook in de provincie is er sprake van een lichte toename van de stand van de havik. Het aantal gelegde eieren was hoger dan ooit tevoren (per paar). Ook hier kunnen we van een succesvolle ontwikkeling spreken.

Sperwer

Bij de Sperwer ligt het plaatje geheel anders. Mochten wij in ons gebied van een goede ontwikkeling getuige zijn, over de gehele provincie spreekt men van een teleurstellend resultaat en indiceert men, dat de Sperwer wat over zijn hoogtepunt heen schijnt te zijn. Met name het aantal uitgevlogen jongen is enigszins aan de lage kant. En vooral in West-Brabant zijn de resultaten zeer mager (evenals in de provincie Zeeland). Daar de Havik niet broedt in Zeeland, is predatie waarschijnlijk niet de oorzaak.

Torenvalk

Ook een succes bij ons in 2001. Het provinciale jaarverslag meldt, dat de Torenvalk een uitstekend broedseizoen achter de rug heeft.

Samenvattend: drie successtories: de Buizerd, Havik en Torenvalk en twee minpunten: de Boomvalk en Sperwer.

Voorts maakt het jaarverslag nog melding van enkele soorten, die in onze regio nog nooit als broedgeval gesignaleerd zijn, te weten:

Wespendief; vijf broedgevallen geconstateerd in Brabant, terwijl een groot aantal mensen intensief aandacht heeft besteed aan opsporing. Geen geweldig broedseizoen volgens het jaarverslag (predatie Havik).

Bruine Kiekendief; in West-Brabant en de Biesbosch schijnt deze vogel het leuk te doen. Men spreekt van een redelijk broedseizoen. Vossen vormen een bedreiging; door het waterpeil in de Markizaat met tien centimeter te verhogen, hoopt men dit tegen te gaan.

Slechtvalk; drie broedparen in Brabant (acht in Nederland); bij het Hollands Diep en Geertruidenberg. Eén mislukt, omdat het mannetje geen prooi aanbracht.

Concluderend kan men zeggen dat ook in de provincie Brabant de stootvogels een positieve ontwikkeling laten zien, die trendmatig genoemd mag worden. De grote uitzondering vormt de Boomvalk, die duidelijk op zijn retour is.

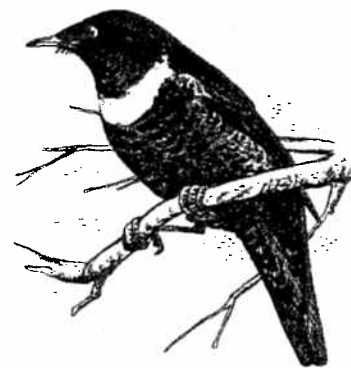
Piet van der Voort,
Coördinator Werkgroep Stootvogels
Telefoon: 0413-263292

Havik

Bijzondere Waarnemingen

Hierbij weer een opsomming van de bijzondere waarnemingen van begin februari 2002 tot en met eind mei 2002. Veelvuldig is de Boomklever gesignaleerd in de Maashorst. Ik ben benieuwd hoeveel broedgevallen er geteld worden met de Maashorststelling dit jaar. In ons groepje (Beekdal) hebben we de Boomklever al gezien met drie net uitgevlogen jongen. Ook dit jaar is de Grensweg weer goed bezocht met bijzondere soorten, onder andere de Beflijsters die er toch enkele dagen hebben gezeten. Met de maandagavondwandelingen op het Hemelrijk zijn ook dit jaar weer de geoorde futen gezien. Hopelijk gaan ze dit jaar weer broeden, mocht iemand deze soort zien broeden en/of met jongen geef dit dan aan mij door. SOVON is erg geïnteresseerd in deze soort.

Beflijster

Alle bijzondere waarnemingen zijn ook op onze site te vinden;

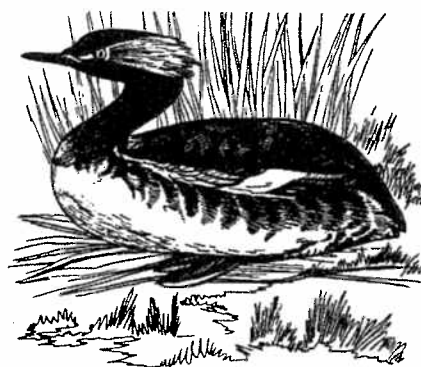
<http://home.hetnet.nl/~vogelwacht-uden/index.html>

Groeten, Peter van de Braak (Inventarisatiewerkgroep), telefoon: 0413-253586

E-mail: vwg-uden@hetnet.nl

Datum:	Aantal:	Soort:	Locatie:	Gedrag:	Waarnemer:
3-feb-02	2	Bonte Kraai	Landhorst		John Hermans
9-feb-02	3	Kleine Zwaan	Volk	overvliegend	John Hermans
12-feb-02	1	Klapkster	Maashorst, Brobbelbies		Jan Verhoeven
12-feb-02	3	Watersnip	Maashorst, Brobbelbies		Jan Verhoeven
16-feb-02	2	Boomklever	Maashorst, Grensweg	zingend	Joop Bergsma
16-feb-02	1	Kleine Bonte Specht	Maashorst, Grensweg	roepend	Joop Bergsma
19-feb-02	1	Appelvink	Uden, Sportpark	zingend	Jan Verhoeven
23-feb-02	6	Kruisbek	Maashorst, 3 Vennen		Joop Bergsma
4-mrt-02	1	Grote Gele Kwikstaart	Uden, Gemeentewerf	overvliegend	Jan Verhoeven
4-mrt-02	1	Kleine Barmis	Maashorst, Schaijke Heide		Jan Verhoeven
9-mrt-02	1	Houtsnip	Uden, Slabroek	opvliegend	Jeugdnatuurgroep
9-mrt-02	2	Kraanvogel	Mill	overvliegend	John Hermans
14-mrt-02	18	Kraanvogels	Uden, Zuid	overvliegend	Peter van de Braak
17-mrt-02	1	Kleine Bonte Specht	Maashorst, Udense Dreef		Jan Verhoeven
20-mrt-02	2	Kruisbek	Maashorst, Keelweg		Marc Poulussen
23-mrt-02	1	Putter	Maashorst, Beekdal	zingend	Peter van de Braak
24-mrt-02	1	Wintertaling	Maashorst, Grensweg		Jan Verhoeven
26-mrt-02	1	Geoorde Fuut	Volk, Hemelrijk		Jan Verhoeven
27-mrt-02	1	Lepelaar	Keldonk, Waterwinningsgeb.		Leo van de Heuvel
28-mrt-02	2	Kuifeend	Volk, Hemelrijk		Jan Verhoeven
28-mrt-02	1	Wintertaling	Volk, Hemelrijk		Jan Verhoeven
30-mrt-02	1	Boomklever	Slabroek, Slingepad	zingend	Joop Bergsma
30-mrt-02	1	Boomklever	Slabroek, Blokhut	zingend	Joop Bergsma
30-mrt-02	1	Boomklever	Maashorst, Grensweg	zingend	Joop Bergsma
1-apr-02	2	Gele Kwikstaart	Maashorst, Brobbelbies		Jan Verhoeven
3-apr-02	1	Boomklever	Maashorst, Grensweg	nestelend	Joop Bergsma
3-apr-02	2	Kleine Plevier	Volk, Hemelrijk		Jan Verhoeven
3-apr-02	1	Zwarte Wouw	Maashorst, Beekdal	overvliegend	Joop Bergsma
17-apr-02	2	Nijlgans	Uden, Slabroek	opvliegend	Joop Bergsma
19-apr-02	9	Beflijster	Maashorst, Grensweg	fouragerend	John Hermans
19-apr-02	2	Dodaars	Maashorst, Grensweg	fouragerend	Joop Bergsma
19-apr-02	1	Watersnip	Maashorst, Grensweg	fouragerend	Joop Bergsma
20-apr-02	2	Tapuit	Maashorst, Begrazingsgebied		Jan Verhoeven
20-apr-02	1	Wespendief	Maashorst		Jan Verhoeven

21-apr-02	8	Beflijster	Maashorst, Grensweg	fouragerend	Joop Bergsma
21-apr-02	2	Bokje	Maashorst, Grensweg	opvliegend	Joop Bergsma
21-apr-02	1	Bonte Vliegenvanger	Maashorst, Grensweg		Jan Verhoeven
21-apr-02	1	Boomvalk	Uden, Karlingerweg	overvliegend	Jan Verhoeven
21-apr-02	2	Dodaars	Maashorst, Grensweg	roepend	Joop Bergsma
21-apr-02	1	Fluiter	Maashorst, 4-landenpunt	zingend	Jan Verhoeven
21-apr-02	10	Groenpootruiter	Maashorst, Grensweg	fouragerend	Joop Bergsma
21-apr-02	1	Kleine Bonte Specht	Maashorst, Grensweg	roepend	Joop Bergsma
21-apr-02	1	Kleine Plevier	Maashorst, Grensweg	overvliegend	Jan Verhoeven
21-apr-02		Oeverzwaluw	Maashorst, Grensweg		Jan Verhoeven
21-apr-02	1	Tapuit	Maashorst, Grensweg	fouragerend	Joop Bergsma
21-apr-02	3	Watersnip	Maashorst, Grensweg	opvliegend	Joop Bergsma
21-apr-02	1	Witgatje	Maashorst, Grensweg		Jan Verhoeven
21-apr-02	3	Wulp	Maashorst, Grensweg	vliegend	Joop Bergsma
22-apr-02	2	Geoorde Fuut	Volkel, Hemelrijk		Jan Verhoeven
22-apr-02	2	Oeverzwaluw	Maashorst, Grensweg		Jan Verhoeven
23-apr-02		Dodaars	Maashorst, Grensweg		Jan Verhoeven
23-apr-02	1	Ooievaar	Keldonk		Ad van Wanrooy
23-apr-02	3	Regenwulp	Maashorst, Grensweg		Jan Verhoeven
24-apr-02	1	Ooievaar	Maashorst, Grensweg		Jan Verhoeven
24-apr-02		Paap	Maashorst, Grensweg		Jan Verhoeven
25-apr-02	6	Beflijster	Maashorst, Begrazingsgebied		Jan Verhoeven
25-apr-02	3	Bokje	Maashorst, Grensweg		Jan Verhoeven
25-apr-02	1	Ooievaar	Maashorst, Grensweg	fouragerend	John Hermans
25-apr-02		Slobeend	Maashorst, Grensweg		Jan Verhoeven
25-apr-02		Tureluur	Maashorst, Grensweg	overvliegend	Jan Verhoeven
25-apr-02	2	Watersnip	Maashorst, Grensweg		Jan Verhoeven
25-apr-02	1	Zomertaling	Maashorst, Grensweg	fouragerend	John Hermans
26-apr-02	6	Barmsijs	Maashorst, Heideweg		Jan Verhoeven
26-apr-02	3	Groenpootruiter	Maashorst, Brobbelbies		Jan Verhoeven
26-apr-02	2	Zwarte Ruiter	Maashorst, Brobbelbies		Jan Verhoeven
27-apr-02	2	Beflijster	Maashorst, Grensweg	fouragerend	John Hermans
27-apr-02	1	Gele Kwikstaart	Maashorst, Grensweg	fouragerend	John Hermans
27-apr-02	1	Watersnip	Maashorst, Grensweg	opvliegend	John Hermans
29-apr-02	2	Geoorde Fuut	Volkel, Hemelrijk		Jan Verhoeven
29-apr-02	2	Huiszwaluw	Volkel, Hemelrijk		Jan Verhoeven
29-apr-02	10	Oeverloper	Volkel, Hemelrijk		Jan Verhoeven
29-apr-02		Paap	Maashorst, Brobbelbies		Jan Verhoeven
30-apr-02		Grauwe Vliegenvanger	Maashorst, Grensweg		Jan Verhoeven
30-apr-02		Zomertortel	Maashorst, Brobbelbies		Jan Verhoeven
3-mei-02		Paap	Loose en Raktse Beemden		Jan Verhoeven
11-mei-02	2	Kruisbek	Uden, Keelweg		Marc Poulussen
11-mei-02	1	Ooievaar	Uden, Leijgraaf		Marc Poulussen
26-mei-02	1	Fluiter	Maashorst, Brobbelbies		Joop Bergsma

Geoorde Fuut

Zinloos geweld in de polder

Je krijgt toch wel een warm gevoel van binnen als je ontdekt dat je kinderen in je voetsporen treden. Zo ook mijn zoon Thom. Ik weet het nog goed. Het zal nu ongeveer zo'n twintig jaar geleden zijn. Hij moet toen nog een jongen van een jaar of veertien zijn geweest. We zaten broederlijk naast elkaar op een omgevallen boomstam in het Annabosje. Verborgen tussen het gebladerte bespiedden wij heimelijk een paartje Wielewalen. Recht boven onze hoofden vlochtten zij een kunstig nest in de gaffel van een tak. Regelmatig stopten zij om te paren en hun wellustig lied te kwelen. Zo'n knalgele vogel met zo'n jubelende zang maakt wel even indruk op zo'n jongen. Wij hadden samen een gevoel van één zijn met de ons omringende natuur. Voor hem is toen waarschijnlijk de vonk overgesprongen. Thom herinnerde mij aan dit voorval toen wij vorige week geboeid stonden te kijken naar een kemphanengevecht in de polder. Maar laat ik bij het begin beginnen.

Wielewaal

Een drietal vogelaars uit Werkendam, waaronder mijn zoon, nodigde mij uit voor een excursie in het Wormer- en Jisperveld. Wij zouden vooral op zoek gaan naar baltsplaatsen van Kemphanen. Eén van hen kende Ed Zipp, de beheerder van dit natuurmonument. Op 23 april togen wij gezamenlijk naar de Poelboerderij van Natuurmonumenten in Wormer. Het Wormer- en Jisperveld beslaat een oppervlakte van ruim 2.500 hectare. Zo'n 650 hectare hiervan is in handen van Natuurmonumenten. Het eerste wat opvalt in het gebied zijn de honderden eilanden, omgeven door rietkragen. Deze eilanden zijn ruim duizend jaar geleden door mensenhanden gemaakt om het gebied te ontwateren en later ook om turf te winnen. Het gebied is uitsluitend geschikt voor kleinschalige veeteelt. Een hele klus, omdat alle vervoer per boot gaat. Het is voor de boeren niet meer op te brengen om zo kleinschalig te werken. Daarom is Natuurmonumenten al vanaf 1935 bezig om vooral de minder toegankelijke weilanden aan te kopen. Bij elkaar is dat nu dus ongeveer een derde van het gebied. In 1998 is een grote potstal gebouwd die tien tot vijftien vaarboeren vervangt. Hier staan 's winters meer dan driehonderd Franse Limousinerunderen op stal. De koeien houden het gebied open zodat het geschikt blijft voor weidevogels. Kemphen, Kievit en Grutto broeden het liefst in gras met een drassige ondergrond. Om het bodemleven te stimuleren, wordt in de zomer mest met stro uit de potstal over het land verspreid.

Het Wormer- en Jisperveld wemelt dan ook van de Grutto's, Tureluurs en andere weidevogels. Het is thans één van de belangrijkste weidevogelgebieden van Europa. In het vroege voorjaar wordt het land plas/dras gehouden. Hierdoor komt de grasgroei pas laat op gang. De Kemphanen die pas eind april aankomen vinden hier nog de kale, bruine graslanden die ze zo graag willen. Vanaf eind juni wordt pas op het land gewerkt, als de jonge vogels dus al kunnen vliegen. Je zou hier niet zeggen dat de Grutto een bedreigde vogelsoort is. Aantallen van meer dan zeshonderd paartjes zijn hier geteld. In het Noordoostelijk deel van het gebied zijn dichtheden gemeten van anderhalf paartje per hectare, dat is wel drie keer zo veel als in andere goede weidevogelgebieden in Noord Holland. Toen wij naar Kemphanen informeerden, vertelde de beheerder dat het gebied tot 1950 nog vier à vijf vaste baltsplaatsen kende. Deze vaste plaatsen zijn thans allemaal verdwenen. Tot 5 mei zijn de meeste Kemphanen in het gebied doortrekkers. Zij gaan linea recta door naar Finland. Standhanen zijn goed te herkennen, ze zijn veel voller in de kraag. Het Kemphanen bestand schuift op naar noordelijker streken. Ed Zipp vertelt dat de enige stabiele situatie voor Kemphanen te vinden is in de West Woudepolder.

Daar bevindt zich nog de enige echte vaste baltsplaats van heel West Europa (tot Polen). Jaarlijks kun je daar nog zo'n vijftien standhanen aantreffen. De opnamen voor de "Ecologische Atlas van de Nederlandse Weidevogels" zijn voornamelijk in dit gebied gemaakt. In de gehele Zaanstreek, het weidevogelgebied bij uitstek, tref je vandaag de dag nog zo'n dertig tot veertig kempfanen aan.

Die ochtend hebben we, onder leiding van Ed Zipp, met een platbodem vaartuig een tocht door het Wormer- en Jisperveld gemaakt. Dat was nog eens genieten, vogelen vanuit een bootje met de zon in je rug. In nog geen twee uur tijd spotten we daar ruim zestig verschillende soorten. Ik noem in volgorde van binnenkomst:

Grutto, Tureluur, Brandgans, Kokmeeuw, Kempphaan, Zilvermeeuw, Kleine Mantelmeeuw, Visdief, Scholekster, Wulp, Smient, Kuifeend, Meerkoet, Wilde Eend, Nijlgans, Kievit, Kluut, Bergeend, Knobbelzwaan, Slobeend, Rietgors, Fitis, Blauwe Reiger, Purper Reiger, Lepelaar, Zwarte Kraai, Veldleeuwerik, Bruine Kiekendief, Grauwe gans, Grote Canadese Gans, Fuut, Buizerd, Sperwer, Witte Kwikstaart, Zomertaling, Wintertaling, Bosrietzanger, Rietzanger, Kauw, Pijlstaart, Blauwborst, Zwartkop, Fazant, Tjiftjaf, Krakeend, Ekster, Aalscholver, Watersnip, Keizergans, Waterhoen, Houtduif, Boerenwaluw, Gierzwaluw, Tafeleend, Spreeuw, Heggemus, Torenvalk, Tapuit, Gaai, Koolmees, Pimpelmees en Graspieper.

's Middags stond de West Wouderpolder op het programma. Onder leiding van Ed zouden we de enige overgebleven vaste baltsplaats van de Kempphaan in heel West Europa opzoeken. De West Wouderpolder is eveneens een landschappelijk juweeltje. Het natuureservaat is eigendom van het Staatsbosbeheer. Het ligt verscholen achter de dijk tussen de N246 en het Alkmaardermeer. Voor geïnteresseerde vogelaars is deze plek vrij eenvoudig te vinden. Neem vanaf Krommenie de N246 richting Alkmaar en parkeer de auto bij het gehucht De Woude. Daar steek je met het pontje over naar de polder. Wij volgden het dijkje rechtsom, langs het Alkmaardermeer en ontdekten in de smalle rietzoom het nest van een Bruine Kiek met een ei. In de polder wemelt het weer van de weidevogels, vooral Grutto's en Tureluurs.

De vaste kempfanen baltsplaats ligt aan de Zuidwestkant van de polder (zie de pijl op het topkaartje). Kempfanen kennen ingewikkelde sociale verhoudingen, daar is veel onderzoek naar gedaan. In de 'Ecologische Atlas van de Nederlandse Weidevogels' worden hun verrichtingen uitvoerig beschreven. In de arena van de liefde hebben ze elk hun eigen plaats en rol. Ze vormen een bont gekleurd gezelschap met dikke, kleurige uitwaaiende kragen. De zogenaamde honkmannetjes met de donker gekleurde kragen hebben op het toernooiveld elk een eigen territorium van ongeveer een vierkante meter. Ze gedragen zich bijzonder agressief. Hanen met witte of lichte kragen zijn juist niet agressief, ze bezitten ook geen eigen territorium. Deze zogenaamde satellietmannetjes worden al vechtend op het honk geduld. Jonge of te oude mannetjes tellen niet mee. Deze zogenaamde randmannetjes vind je aan de randen van de arena. Het ene moment liggen alle hanen rustig op hun honken, slapend of poetsend. Plotseling raken ze verwikkeld in woeste vechtpartijen. Ze springen op en hakken met de snavels naar elkaar. Alsof een film wordt stilgezet stoppen ze plotseling hun zinloos geweld. Alle mannetjes liggen als verstart op hun plek. De stoeipartij herhaalt zich regelmatig, vooral als er een hennetje in de groep landt. De vrouwtjes hebben in de wijde omgeving hun nest. Ze komen naar het toernooiveld, zoeken een stevige staartman uit en laten zich bevruchten.

Ruim een uur lang hebben we geboeid naar dit mysterieuze ritueel gekeken. Mijn zoon zei nog 'Weet je nog pa, hoe we lang geleden in het Annabos zo naar de Wielewalen hebben gekeken?' Het was voor ons een onvergetelijke dag!

Joop Bergsma

Voorjaarstrek bij Breskens

Nadat ik vorig najaar op de telpost in de Maashorst gefascineerd ben geraakt door de vogeltrek, ben ik me gaan verdiepen in dit fenomeen en het bleek dat we in Nederland helemaal nog niet zo slecht af zijn. Veel vogels volgen in het voorjaar de kust, die tussen Noordwest-Frankrijk en Breskens (aan de zuidkant van de Westerschelde tegenover Vlissingen) globaal zuidwest-noordoost loopt. Vooral bij zuidoosten- tot oosten-wind treedt er stuwing op van de trekvogels naar de zee. Bij Breskens buigt de kust naar het oosten en hebben de vogels de keuze de Westerschelde monding over te steken naar Walcheren of de kust te volgen en later de oversteek te maken. Het is dan ook niet verwonderlijk dat er sinds 1980 op de dijk bij de vuurtoren van Breskens een internationaal bekende trektelpost is.

De voorjaarstrek duurt globaal van januari tot in juni maar het hoogtepunt van in zowel aantallen als soortenrijkdom valt in april en mei. Tot nu toe werden er in Breskens meer dan 260 vogelsoorten waargenomen. Het boekje met de jaarverslagen over 2000 en 2001 verhaalt over 10 mei 2001 toen er een Europees Big-Sit record gevestigde werd met maar liefst 143 soorten op één dag.

Nu houd ik, net als vele anderen, ook een lijstje bij maar dat stond dit voorjaar nog maar op 138! Dus toen ik op zondagavond 5 mei, knalkapot van een rugby toernooi op de bank lag te zappen en de weersvoorspellingen bekeek, bleek het dat er na twee weken van slecht weer een redelijke dag aan zat te komen met oosten wind. Stuwing dus! Nu waren de kinderen bij Oma en Opa en was het even wat rustiger op het werk dus...om vier uur 's morgens het bed uit, twee uur rijden naar de pont in Vlissingen en om kwart voor zeven zat ik met ongeveer twintig andere vogelaars op de speciaal gebouwde trektelpost. En dan maar wachten. Er kwamen geen spectaculaire aantallen langs (zoals op 12 mei: 500 gierzwaluwen per kwartier) maar ik heb mijn ogen uit gekeken:

- **Zwarte Stern:** groepje van drie bij 7 Visdiefjes en groep van 15; vlogen op vijf centimeter van het water van de Westerschelde;
- **Dwergstern:** groepje van vier boven water Westerschelde, was zeer ver weg maar geringe formaat was goed te zien;
- **Grote Stern:** trekkend en foeragerend in ondiep water;
- **Rosse Grutto:** foeragerend op het strand en ook trekkend over zee;
- **Grote Gele Kwikstaart, Groenpootruiter, Regenwulp;**
- **Engelse Kwikstaart:** paartje invallend vlakbij de telpost, mannetje was opvallend "geelgors-geel";
- **Zwartkopmeeuw:** kwam diverse keren over maar eenmaal heel dichtbij zodat het gedrongen formaat, witte oogring en rode snavel ten opzichte van kokmeeuw duidelijk opviel; een droeg een witte ring links;
- **Koekoek:** trekkend over Westerschelde;
- **Zomertortel:** diverse recht over telpost;
- **Wielewaal!!:** drie exemplaren, prachtig!!

Thuis gekomen leerde ik op de website (www.birdingzeeland.nl), dat ik er nog veel gemist had, maar met negen nieuw soorten en heel veel moois was ik dik tevreden! De website vermeldde de volgende aantallen:

Koekoek

Breskens : 6 mei 2002 (06.15 tot 12.30 uur)

Wind/weer: ZO 2, redelijk zicht en lekker weer.

Roodkeelduiker 1, Aalscholver 15, Blauwe Reiger 10, Kleine Zilverreiger 2, Grauwe Gans 16, Brandgans 9, Bergeend 31, Zwarte Zee-eend 13, Bruine Kiekendief 7, Sperwer 2, Torenvalk 1, Smelleken 2, Boomvalk 2, Scholekster 20, Kleine Plevier 1, Bontbekplevier 6, Zilverplevier 17, Kievit 10, Kanoet 1, Drieteenstrandloper 4, Bonte Strandloper 11, Rosse Grutto 57, Regenwulp 56, Wulp 3, Zwarte Ruiter 2, Tureluur 14, Groenpootruiter 12, Oeverloper 2, Steenloper 3, Zwartkopmeeuw 2 ad, Dwergmeeuw 1, Dwergstern 24, Zwarte Stern 27, Holenduif 4, Houtduif 9, Zomertortel 13, Koekoek 1, Gierzwaluw 51, Veldleeuwerik 1, Oeverzwaluw 15, Boerenzwaluw 152, Huiszwaluw 3, Boompieper 7, Graspieper 13, gele kwikstaart spec. 90, Gele Kwikstaart 8, Engelse Gele 2, witte kwikstaart 2, Grote Gele Kwik 1, Tapuit 2, **Gekraagde Roodstaart 1 (1e)**, **Wielewaal 3 (1e)**, Spreeuw 10, Kauw 3, Zwarte Kraai 7, Ringmus 1, Groenling 6, Putter 4, Sijs 1, Kneu 44.

Leo Ballering

Maandagavondwandeling door De Tongelaar in Mill

Mij is gevraagd om een verslag te schrijven over deze avondwandeling, en dat doe ik bij deze dan ook graag. Ik ben Ingrid van Ginneken, 31 jaar en woonachtig in Nistelrode. Momenteel ben ik nog geen lid van de Vogelwacht, maar ik ga me zeker opgeven. Veertien tot achttien jaar geleden, heb ik al diverse malen meegelopen met mijn vader Huub Willems, en nu ben ik opnieuw weer enthousiast geworden om actief deel te nemen. In de tussentijd is vogels kijken altijd een hobby gebleven.

Jong geleerd, is oud gedaan. Deze wandeling (27 mei 2002) door

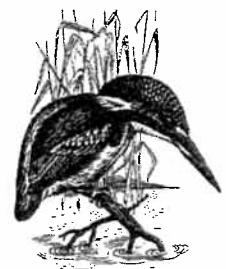
De Tongelaar is mijn tweede maandagavondwandeling. Ik heb beide keren zeer genoten. Ten eerste natuurlijk van alle vogels die gezien en gehoord

worden, maar ook door de heerlijke wandelingen door de prachtige natuur. Hetgeen wat me als eerste opviel tijdens de wandelingen was, zodra we uit de auto's waren, werden we direct gewezen op alle vogels die gehoord werden. De tjiptjaf, het roodborstje, de zwarte specht, de vink, de roodborsttapuit etc. Allemaal bekende namen voor mij (wist ik nog van vroeger), maar om al die prachtige melodietjes uit elkaar te houden en te benoemen.... Ik heb nog veel te leren. Het tweede dat me opviel, ik had verwacht dat we tijdens de wandelingen zo stil mogelijk zouden zijn, maar het tegenovergestelde is waar. Er wordt uitgebreid door iedereen gepraat, over vogels natuurlijk, maar ook over het weekend of andere zaken. Het maakt voor de vogels blijkbaar niet uit, want er wordt door ons genoeg gezien en gehoord.

Van de wandeling door De Tongelaar heb ik zeer genoten. Er was veel belangstelling voor, de groep bestond uit 34 personen. We hebben de groep gesplitst in twee kleinere groepen en zijn zo de wandeling begonnen. Halverwege zijn we weer samen gekomen. Het is een prachtig uitgestrekt gebied en heel divers van natuur. Een mooi wandelpad door dichte begroeiing, dan weer langs open vlaktes, langs het water, over bruggen. Schitterend mooi! Ik ben heel erg blij, dat we diverse reeën hebben gezien, daar had ik al op gehoopt. Verder was het horen van de nachtegaal en de spotvogel nieuw voor mij. Ook heb ik de koekoek weer een keer gehoord en gezien. En iedereen was opgewonden over de ijsvogel in het riet. Ik kan erg genieten van de goede en duidelijke uitleg over de diverse vogels en hun gewoontes.

Ik ben blij 'het vogels kijken' weer opnieuw ontdekt te hebben!

Groetjes, Ingrid van Ginneken

Ijsvogel

Wetenschappelijk...

Taxonomie

Elke beschreven levensvorm heeft soms een gewone naam, maar altijd ook een wetenschappelijke naam. De vogels zijn hierop geen uitzondering. De wetenschappelijke naam is altijd in het Latijn en bestaat uit twee woorden. Het eerste woord (dat altijd met een hoofdletter wordt geschreven) verwijst naar het geslacht waartoe de vogel behoort, het tweede woord (met kleine letter) geeft de soortnaam aan. De wetenschappelijk naam van de Bosuil bijvoorbeeld is *Strix aluco*. Het eerste woord geeft de orde van uilen (Strigiformes) aan waartoe de Bosuil behoort. Het tweede deel geeft de soortnaam aan. In veel gevallen wordt aan zo'n wetenschappelijke naam ook nog een derde naam gekoppeld. Dit wordt gedaan indien er sprake is van een afzonderlijke populatie binnen een soort. Zo wordt de Bosuil die voorkomt op Taiwan met de wetenschappelijke naam genoemd: *Strix aluco yamadae*. We spreken hier dan van een ondersoort. Dankzij taxonomisch onderzoek zijn alle organismen, die beschreven zijn, onderverdeeld in een hiërarchisch systeem. De vogelsoorten worden in eerste instantie verdeeld in verschillende ordes. Voorbeelden hiervan zijn: Eendvogels (Anseriformes), Stootvogels (Falconiformes), Duiven (Columbiformes), Uilen (Strigiformes), Zangvogels (Passeriformes) etc. Deze ordes kunnen vervolgens weer opgedeeld worden in families. De Uilen bijvoorbeeld worden verdeeld in de familie van de Kerkuilen (Tytonidae) en de Echte Uilen (Strigidae). Op zijn beurt bestaat de familie van de Echte Uilen uit 25 genera. Hierbij kun je denken aan: *Asio*, *Strix*, *Buho*, *Otus*, *Athene*, *Ninox* etc. Het genus van *Strix* omvat negentien soorten. De wetenschappelijke naam van iedere uil binnen dit genus begint dus met *Strix*. Voorbeelden van 'broertjes' van de Bosuil (*Strix aluco*) zijn: Oeraluil (*Strix uralensis*), Laplanduil (*Strix nebulosa*), Roodpootbosuil (*Strix rufipes*), Indische Bosuil (*Strix ocellata*) etc. De *Strix aluco* wordt vervolgens weer onderverdeeld in elf verschillende ondersoorten. Wat zijn nu precies ondersoorten? Binnen hun verspreidingsgebied leven vogels in bepaalde populaties. Het baardmannetje bijvoorbeeld heeft een verspreidingsgebied dat zich uitstrekt van Europa tot China. Binnen dit verspreidingsgebied komen baardmannetjes alleen in geschikte rietgebieden voor. Dit houdt dus in dat er sprake kan zijn van verschillende populaties. Indien deze populaties (relatief) dicht bij elkaar liggen, kan er sprake zijn van uitwisseling. Vogels van populatie Y kunnen zich vermengen met vogels van populatie X en onderling kunnen deze vogels paren. Het kan natuurlijk voorkomen dat populaties niet (makkelijk) met elkaar in contact komen. Dit komt vaak door natuurlijke barrières (zee, bergkam, woestijn). Het resultaat hiervan is dat de evolutie in de ene populatie anders verloopt dan in de andere. Hierdoor kunnen (kleine) verschillen in bijvoorbeeld verenkleed, grootte of zang ontstaan. Indien deze verschillen groot genoeg zijn, kan besloten worden om de soort op te splitsen in verschillende ondersoorten. Hier is echter geen eenduidige richtlijn voor en door verschillende taxonomen worden ook weer verschillende classificaties toegepast. In veel gevallen wordt het onderscheid in ondersoorten bemoeilijkt door het onderling voortplanten van verschillende ondersoorten. In heel veel gevallen zijn de verschillen ook marginaal. In Europa worden ook verschillende ondersoorten onderscheiden. Met name op de eilanden komen de ondersoorten voor (Britse eilanden, Corsica, Sardinië). In de winter kan men in de Maashorst de noordelijke ondersoort van de Staartmees tegenkomen. In tegenstelling tot onze staartmees heeft deze noordelijke ondersoort een geheel witte kop. Zelfs Noord-Nederland heeft samen met Noordwest Duitsland een eigen ondersoort van de Patrijs (*Perdix perdix sphagnetorum*). In veel gevallen echter zijn ondersoorten door menig taxonoom gepromoveerd tot soort (Rouwkwikstaart: *Motacilla (alba) yarrellii*). Taxonomie is en blijft dus een spel zonder grenzen.

Don-Alexander van Bergen

Een topdag in de Maashorst

Zondag 21 april: eindelijk eens een prachtige dag om eens lekker vroeg op te staan voor een mooie wandeling in de Maashorst. En wat voor een! Het begon bij de Grensweg; Bonte Vliegenvanger zingend bij de waterplas, Slobeend, Dodaars, Watersnip en de éérste Gierzwaluw. In het begrazingsgebied vier Beflijsters. Bij de andere plas een Bokje, Oeverzwaluw en overvliegende Kleine Plevier. Richting "vierlandenpunt" de eerste zingende Fluiters; richting Schaijkse Heide een Kruisbek en op de Brobbelbies een Gele Kwikstaart en Tapuit. Het aantal soorten liep gestaag op richting record op één dag. Zo kun je zien dat de Maashorst steeds aantrekkelijker wordt voor vogels. Steeds meer soorten maken voor kortere of langere tijd gebruik van de Maashorst. Als je 's morgens lekker vroeg bent is het nog rustig, weinig last van mensen en verstoring. Om tot een topdag moet je vroeg zijn en alles mee hebben. Die zondag was zo'n dag voor een record. Ik ging ook zeer voldaan richting huis.

Hier volgt een opsomming van de soorten op die dag. 78 soorten in een halve dag vogelen in de Maashorst, mijn absolute record.

1. Beflijster	35. Keep	69. Wilde Eend
2. Blauwe Reiger	36. Kievit	70. Winterkoning
3. Boerenzwaluw	37. Kleine Bonte Specht	71. Witgat
4. Bokje	38. Kleine Plevier	72. Witte Kwikstaart
5. Bonte Vliegenvanger	39. Kneu	73. Wulp
6. Boomklever	40. Koekoek	74. Zanglijster
7. Boomkruiper	41. Koolmees	75. Zwarte Mees
8. Boomleeuwerik	42. Kraai	76. Zwarte Roodstaart
9. Boompieper	43. Kramsvogel	77. Zwarte Specht
10. Boomvalk	44. Kruisbek	78. Zwartkop
11. Buizerd	45. Kuifmees	
12. Dodaars	46. Matkop	
13. Ekster	47. Meerkoet	
14. Fazant	48. Merel	
15. Fitis	49. Nijlgans	
16. Fluits	50. Oeverzwaluw	
17. Gaai	51. Pimpelmees	
18. Geelgors	52. Putter	
19. Gekraagde Roodstaart	53. Rietgors	
20. Gele Kwikstaart	54. Ringmus	
21. Gierzwaluw	55. Roodborst	
22. Goudhaan	56. Roodborsttapuit	
23. Grasmus	57. Scholekster	
24. Graspieper	58. Slobeend	
25. Groene Specht	59. Spreeuw	
26. Groenling	60. Staartmees	
27. Grote Bonte Specht	61. Tapuit	
28. Grote Lijster	62. Tjiftjaf	
29. Havik	63. Torenvalk	
30. Heggenmus	64. Turkse Tortel	
31. Holenduif	65. Veldleeuwerik	
32. Houtduif	66. Vink	
33. Huismus	67. Waterhoen	
34. Kauw	68. Watersnip	

Jan Verhoeven

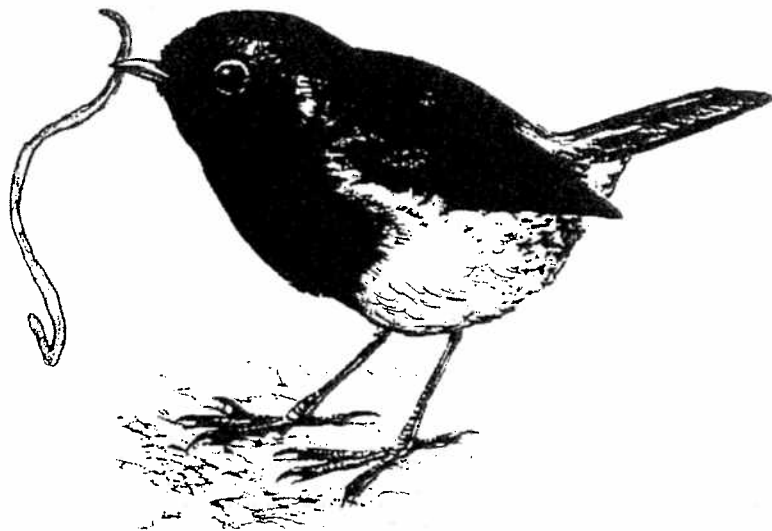

Fluits

Avondwandeling Herperduin (13 mei 2002)

Wie gehoopt had om in het Herperduin naakte zonnebadende mensen aan te treffen, had pech. Toch geloof ik niet dat de grote opkomst teleurgesteld was met al die naakte vogeltjes in hun prachtige verentooi. De saai groene kledij van de vogelwachters kan daarin ieder geval niet aan tippen. Het is dan ook geenszins onze bedoeling indruk te maken op die vogeljongetjes en -meisjes. We waren wel lekker gemaakt door Wim Gremmen, de Osse vogelwachter, die zo vriendelijk was om ons op het Herperduin rond te leiden. Ze hadden verschillende malen de wespendif waargenomen. Overigens als buitenlandse doortrekker. Herperduin vindt ie niet goed genoeg om er een gezinnetje te vestigen. Die wespendif kan van grote hoogte zo'n overheerlijk wespje ontdekken. Maar zoals zo vaak als er anderen bij zijn, hebben we er geen een gezien. Overigens ook geen wepsje. Wel stikte het, door het ingevallen warmtefront en de nog net overgebleven poelen, van de muggen. De muggendifjes konden deze horde duidelijk niet aan. In de almaar kleiner wordende poelen was het wel een gekwaak van jewelste. Net als op het Scheveningse strand bij vloed. De blauwe reiger fladderde dan ook kwijlend rond, balend van die vervelende vogelwachters. Weet hij veel dat wij geen blauwe reigers eten. Even later had hij het weer voor het uitkiezen. De natuur is hard, wat je weer dik tevreden stelt met dat softe Hollandse poldermodelletje. Het grootste gedeelte van het Herperduin is nog steeds dennenaanplant uit de crisisjaren. Hierdoor zitten er maar weinig exotische vogeltjes. Door de dichte begroeiing komt ook de geelgors niet voor, zoals op Slabroek. In vroeger tijden was dit wel anders, toen dit oorspronkelijke rivierduin vol stond met Elzen. Nu is het een stuk droger, maar toch waarschijnlijk te nat voor nachtzwaluwen en de boomvalk. Als het aan het gortdroge waterschap zou liggen, hadden deze beestjes het hier beter naar hun zin gehad, hoewel het ook aan de kleine kant is. Eigenlijk hebben we alleen maar ordinaire vogeltjes gezien, zoals merels, boompiepers, zwartkopjes, bonte specht, kuifmeesje, gierzwaluwen en waterkipjes. Voor de meeste onder ons is dat al een hele toer om ze te determineren en dus al heel spannend. Maar een beetje vogelaar raakt anders dan de volgelingen van Pim Fortuyn alleen maar opgewonden van een buitenlands vliegend beestje. Geen wonder dat zo'n dierenactivist het op Pimmetje had voorzien, hoewel je je dat nauwelijks kunt voorstellen als je met deze lieve vogelaartjes praat. Al met al een leerzaam uitstapje voor de meeste beginnende vogelwachters, die al blij zijn als ze een roodborstje van een winterkoninkje kunnen onderscheiden.

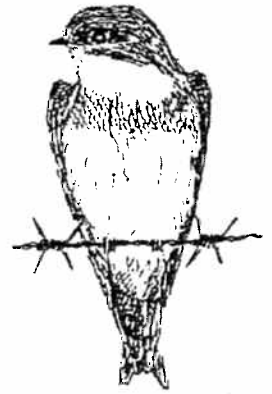
Jos van Hezewijk

Roodborst

Oeverzwaluwenwand Hemelrijk te Volkel

Reeds geruime tijd is de zandafgraving Hemelrijk, gelegen tussen Volkel en Odiliapeel in trek bij de oeverzwaluwen. In tegenstelling tot de Huis- en Boerenzwaluw maakt de Oeverzwaluw geen nest van modder en stro, maar graaft een nest in steile zanderige oevers, bestaande uit een horizontale iets oplopende gang. Deze typische kolonievogel overwintert in de Sahel, gelegen ten zuiden van de Sahara.

Oeverzwaluw

Rond 20 april arriveren de eerste oeverzwaluwen weer op het Hemelrijk om voor nageslacht te zorgen. Op 1 januari 1986 moest de zandafgraving "Hemelrijk" door de toenmalige eigenaar, een aannemer, opgeleverd worden aan de Gemeente Uden, die de plas zou gaan verkopen of verhuren. Vogelwacht Uden was al enkele jaren bezig om de Oeverzwaluwen te beschermen op het Hemelrijk. De natuurlijke oeverzwaluwenwand in stand houden was een tijdrovende zaak. In samenwerking met de nieuwe eigenaar van de zandafgraving, Ton Derks, werd in het najaar van 1986 begonnen met de bouw van een kunstmatige Oeverzwaluwenwand. Dit was mogelijk door subsidies en de enthousiaste medewerking van leden van Vogelwacht Uden e.o. Zo ontstond de éérste kunstmatige zwaluwwand van Nederland.

Volgens de eigenaar van Recreatiepark Hemelrijk, Ton Derks, kunnen natuur en recreatie prima samengaan. Dit samenspel tussen natuur en recreatie werd in 1985 op papier vastgelegd door de "vader" van Billy Bird, Wim Janssen. Hij ontwikkelde het allereerste symbool van Recreatiepark Hemelrijk. De directe omgeving van de broedplaats is destijds door bemiddeling van Vogelwacht Uden e.o. "Vrij Vogelreservaat" geworden. Dit houdt in dat de eigenaar geen handelingen verricht die schadelijk zijn voor de aanwezige vogelsoorten.

De wand is ca. vijftig meter lang en er zijn 300 nestgaten aangebracht. De Oeverzwaluw broedt bij voorkeur in een nieuw gegraven hol. Aan het einde van zo'n gang zit een nestholte waar de drie tot vijf eieren worden uitgebroed. Aangezien de zwaluwen een voorkeur voor een verse wand hebben worden de nestholtes ieder najaar met nieuw zand gevuld. Nabij de wand staat een observatiehut van waaruit men ongestoord de zwaluwen kan bespieden. Dat de kunstmatige wand zijn vruchten afwierp bleek uit het groot aantal jongen wat de eerste jaren na de bouw het levenslicht zag. Het recordjaar was 1989 met 266 broedparen. Helaas is de laatste jaren het aantal broedparen geslonken naar enkele tientallen. De oorzaak hiervan is waarschijnlijk de begroeiing (riet e.d.) vóór de wand en de toegenomen recreatiedruk in de directe omgeving. De Oeverzwaluw eist namelijk een vrije aanvliegroute naar het nest. De Vogelwacht is nog op zoek naar een sponsor die het aanwezige riet kan weghalen. Dit is een nood-zakelijke ingreep willen we de Oeverzwaluw in de nabije toekomst voor het Hemelrijk kunnen behouden!

Om de zwaluwenwand in goede staat te houden zijn er ieder jaar een of twee werkdagen, waarbij een aantal noodzakelijke klussen kunnen worden uitgevoerd, zoals het afsteken van de voorterrein-begroeiing, snoeien van het wilgenschot, onderhoud/herstel van de vogelkijkhut, afsteken en herstellen van de oude verweerde verflaag, uitboren en schoonmaken van de nestgaten en tot slot het vullen van de gaten met schoon zand. Kortom voor de bescherming en het behoud van deze unieke zwaluw zal enkele keren per jaar de handen uit de mouwen gestoken moeten worden. Dus hierbij een oproep aan iedereen die onze Oeverzwaluw een warm hart toedraagt.

Wilt u een financiële bijdrage leveren of graag een handje helpen, neem dan contact op met de coördinator van de werkgroep Oeverzwaluwen Marc Poulussen, telefoon: 0413-274046.

WIJDEVEN VOF

groente & fruit - aardappelen - eieren - zuivel

Mgr. Bosstraat 3
5401 EA Uden
tel. 0413-263739
fax 0413-254361

FOTOGRAFIE

JETTEN

VOORUITSTREVENDE IN BEELD

DIGITAAL

(0413) 26 23 85 - MARKTSTRAAT 37 - 5401 GG UDEN

(0413) 33 16 67 - Veilmolenweg 169 - 5404 LC UDEN

**Slagerij
Knobbout**

Ons bezocht, is kwaliteit gekocht

Drossaard 4, Uden, 0413-267354

Onze bakkerswinkels en bezorgdiensten
staan voor kwaliteit in brood en banket, in
Beek en Donk, Boekel, Gemert, St. Anthonis,
Uden en wijde omgeving.

St. Josephplein 5 - Venhorst
Drossaard 57 - Uden
Tel.: 0413 - 268517

VOOR SPORTIEVE KLEDING

W&L BRESSERS

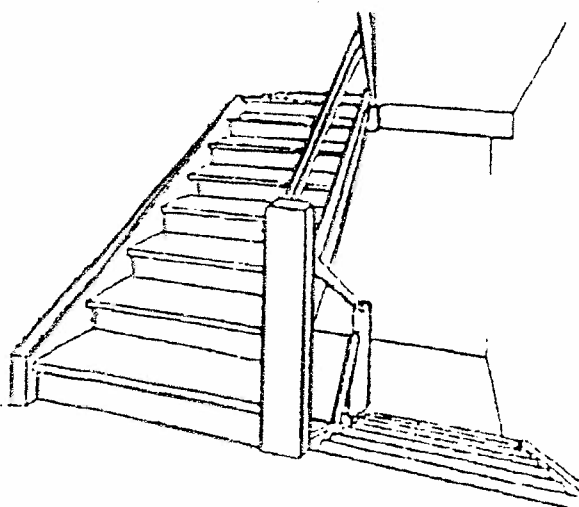
marktstraat 12 uden **mannenmode**

Th. Peters Machinale Timmerwerken

Het juiste adres voor kozijnen en trappen

Dorshout 6b
5462 GL VEGHEL

Tel.: 0413-352420
Fax.: 0413-354755

Beschermen helpt. Helpt u mee?

Want één op de vijf vogels wordt nog bedreigd!

De ooievaar is terug. Dat is natuurlijk goed nieuws. Maar zowel in Nederland als Wereldwijd groeit de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten nog steeds. Help mee, word lid en ontvang gratis een Zakgids Vogels of een Nestkast als welkomstcadeau.

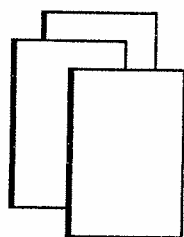
Ja, ik word lid voor f40,- per jaar (65+: f27,50) en ontvang elke 2 maanden gratis het tijdschrift VOGELS en één van de welkomstcadeaus. Hiernaast heb ik mijn keuze aangekruist.

Dhr./Mevr. ☐

Adres: ☐

Postcode: ☐ Plaats: ☐

Stuur deze bon naar Antwoordnummer 1974, 3700 WB Zeist. Postzegel hoeft niet, mag wel.

boekhandel bert van der heijden

Sacramentsweg 4 • 5401 GR Uden • Tel. 0413-260907

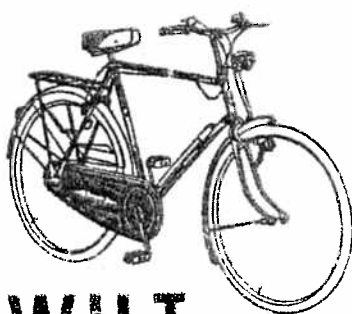

snijders metaal

SPECIAALZAAK METALEN-
IJZER WAREN - GEREEDSCHAPPEN

Kapelstraat 1, 5401 EC UDEN
Telefoon: 0413 - 262780

*tweewielers
en
reparaties*

WIM DE WILT

KERKSTRAAT 4 - UDEN - TEL.262620

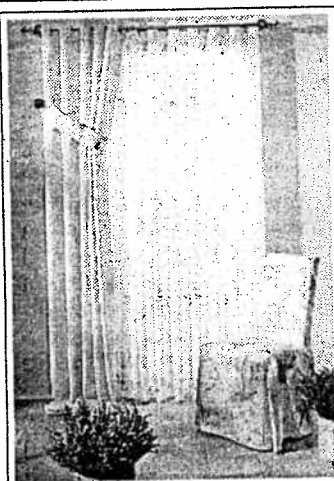
De Bruin

verzekeringen

Velmolenweg 87, 5401 HL Uden

Telefoon (0413) 330 999, Telefax (0413) 253 204

*Alle verzekeringen
en financiële diensten*

- Tapijt
- Vinyl
- Overgordijnen
- Binnenzonwering
- Behang
- Laminaat

VAN DER HEIJDEN

Piusplein 2
5402 EA Uden
Telefoon
0413-250510

ACTIVITEITEN TAAKGROEPEN VOGELWACHT UDEN E.O.

HET BESTUUR

Het bestuur verzorgt de algehele coördinatie van de vereniging, zij stimuleert tal van activiteiten en legt contacten met derden. Tevens organiseert het bestuur de ledenactiviteiten, zoals excursies, cursussen en dia-lezingen. Genoemde activiteiten worden mede uitgevoerd door middel van een aantal taakgroepen, te weten:

1. TAAKGROEP INVENTARISATIE

De werkgroep Inventarisatie organiseert diverse vogeltellingen in de Maashorst. Genoemde inventarisaties hebben tot doel een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de vogelstand in een bepaald gebied. De verkregen informatie wordt ter beschikking gesteld aan het SOVON, Staatsbosbeheer en Gemeentes. Zij gebruiken de informatie ten behoeve van beheersplannen voor de Maashorst en de Wijstgronden.

Coördinator Peter van de Braak, tel.: 0413-253586

2. TAAKGROEP OEVERZWALUWEN

Sinds 1986 heeft de Vogelwacht een kunstmatige oeverzwaluwenwand op de voormalige grindafgraving "Hemelrijk" te Volkel. Men houdt zich bezig met de inventarisatie en registratie van de daar broedende oeverzwaluwen. Daarnaast wordt regelmatig onderhoud uitgevoerd aan de oeverzwaluwenwand en observatiehut. Voor geïnteresseerden heeft men een gratis brochure beschikbaar waarin alle details zijn vermeld.

Coördinator Jan-Willem Hermans, tel.: 0413-269804

3. TAAKGROEP UILEN

Het plaatsen en onderhouden van nestkasten in kerken, boerderijen en schuren is een van de belangrijkste taken van deze werkgroep. Momenteel heeft de taakgroep de beschikking over ca. 40 kerkuilenkasten, die verdeeld zijn over Uden, Volkel/Odiliapeel en Boekel/Venhorst. Daarnaast worden alle broedgegevens geregistreerd en aan de betreffen instanties doorgegeven. Het geven van advies en voorlichting behoort eveneens tot de taken.

Coördinator John Hermans, tel.: 0413-272777

4. TAAKGROEP NESTKASTEN

Deze taakgroep verschaft nestgelegenheid aan vogels en dan met name holenbroeders, zoals kool-, pimpel- en zwarte mees, gekraagde roodstaart, vliegenvanger etc. Dit gebeurt door diverse soorten nestkasten te maken en op geschikte locaties te bevestigen. Op dit moment heeft de werkgroep het beheer over ruim tweehonderd nestkasten. Een onderdeel van de activiteiten vormt het inventariseren en administreren van alle broedgevallen.

Coördinator Henk van den Acker, tel.: 0413-263523

5. TAAKGROEP STOOTVOGELS

Naast het inventariseren van een vijftal soorten stootvogels, welke in de Maashorst voorkomen, wordt aandacht besteed aan het maken en plaatsen van kasten of horsten, alsmede het controleren en registreren ervan. Verder is het doorgeven en assisteren bij het ringen van de jongen ook een taak van de groep. Het betreft hier voornamelijk de buizerd, havik, sperwer, torenvalk en boomvalk.

Coördinator Pieter van der Voort, tel.: 0413-263292

6. TAAKGROEP WINTERVOEDERING

De leden van deze taakgroep komen alléén in actie bij uitzonderlijke weersomstandigheden, zoals bij strenge vorst over een langere periode of een dik sneeuwdek. Pas dan kunnen een aantal vogelsoorten onze hulp gebruiken. Op verschillende plaatsen in het buitengebied wordt dan bijgevoerd. De taakgroep legt contacten met diverse instanties die het voedsel verstrekken en bepaalt waar en wanneer bijgevoerd moet worden.

Coördinatie Bestuur Vogelwacht, tel.: 0413-269804

7. TAAKGROEP CLUBBLAD/PUBLICITEIT

Een belangrijk communicatiemiddel binnen de Vogelwacht is "Het Bruujssel". Dit clubblad wordt viermaal per jaar uitgebracht. Hierin is veel te lezen over de activiteiten binnen de vereniging, waarbij diverse leden de pen ter hand nemen om vogelverhalen met anderen te delen. Verder verzorgt de werkgroep alle publiciteit rondom de vele activiteiten die op touw worden gezet. Dit resulteert in diverse berichtgevingen in kranten, radio en televisie.

Coördinator Peter Noy, tel.: 0413-251691

8. TAAKGROEP VRIJWILLIG LANDSCHAPSBEHEER UDEN

Deze werkgroep is een gezamenlijke activiteit van het I.V.N. en Vogelwacht Uden. Zij houdt zich bezig met behoud, herstel en ontwikkeling van kleine landschapselementen in de omgeving van Uden. Hiertoe worden o.a. wilgen geknot, elzensingels teruggezet en poelen gegraven in en rond Uden. Tevens maakt het V.L.U. onderdeel uit van de Stichting Udense Kersenboomgaard. Zij onderhoudt daartoe een kersenboomgaard aan de Patrijsweg te Uden.

Coördinator Willem Peters, tel.: 0413-252529

